

GƏROBUN KOOKOOSU

Tire te, ta s̄awa Lukun garin sukum mε u maa Teofiru yorua. Ye u s̄osim̄o tire te s̄o, yera nge mε Hunde Dεero u Yesun bw̄abu kpara, ka nge mε Labaari Gea ya ka n̄ora Yerusalem̄o n ka da Yudeāo ka Samarīo ka tem kpuro s̄o mε Romugiba m̄o waati ye s̄o, ka sere Gεkiban tem s̄o.

Tire te, ta maa sun s̄osim̄o nge mε Piεε ka P̄olu ba s̄omburu kua. Ta maa sun s̄osim̄o ma Yesun gari yi n̄ nε yi ka tem ȳerobu seesi kpa yi ben woodaba go. Aawo, yi nawa yi ka Gusun̄on k̄iru yibia, wiru 13:7-12 ka wiru 16:35-40 ka wiru 19:31. Ye ya maa s̄a ḡaa girinu tire te s̄o, yera Hunde Dεeron naaru t̄ambu s̄o Pantikotin t̄oru s̄o. Saa d̄oma ten diya Hunde Dεero wi, u naanε dokeobu kpare ma u Yesun yigberu t̄asisiam̄o.

Tire ten kpunaa

1. Seeda dibun s̄oru, wiru 1:1-26.
2. Seeda dibu Yerusalem̄o, wiru 2n di sere wiru 8:3.
3. Seeda dibu Yudeāo ka Samarīo, wiru 8:4n di sere wiru 12:25.
4. P̄olun waasu daabu, wiru 13n di sere wiru 20.
5. P̄olun siribu, wiru 21n di sere wiru 28.

Ba ḡorobu Hunde Dεero

n̄o mwεeru kua

¹ Teofiru negii, n̄en tire ḡbiikuru s̄o na kpuro yorua ye Yesu u kua ka ye u keu koosia saa m̄in di u win s̄omburu torua ² sere u ka wura Gusun̄o w̄ollo, ye u win ḡoro be u ḡosa wooda w̄ε u kpa ka Hunde

Dεeron dam. ³ Sōo weeru win tiin gəon biru, u win tii bu sōosi nən dabiru. Sōosi bi, bu sāa seeda ye ya kun sika mō ma u wasi. Ba nùn wa, u maa bu Gusunən bandun gari tubusia. ⁴ Sōo teeru, sanam mε Yesu u ka bu dimō sannu, u bu sōowa bu ku raa doona Yerusalemun di, adama bu sina bu win Baaban nōo mwεeru ma, tèn gari u raa bu sōowa u nεε, ⁵ Yohanu u raa tambu batemu kua ka nim, adama sōo mεε te sōo, Hunde Dεerowa ba koo ka bεε batemu ko.

Yesu u da Gusunə wəllə

⁶ Ma be ba mənne mi, ba nùn bikia ba nεε, Yinni saa yeni sōora kaa wunen bandu swīi Isireliə?

⁷ U bu sōowa u nεε, n n̄ bεen baa i n ka tōru yē n̄ kun mε saa ye Gusunə Baaba u yii ka win tiin yiiko. ⁸ Adama i ko i dam mwa sanam mε Hunde Dεero u dua bεε sōo. I ko n sāa nən seeda diobu Yerusalemuə, ka Yudea kpuro sōo, ka maa Samariə, ka sere sere tem nōo.

⁹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa, ba nùn mεera u suara wəllə, ma guru wira nùn berua ben wuswaaə.

¹⁰ Nge mε ba nùn mεera swee u doonə wəllə, yera suaru sōo tən durəbu yiru gabu be ba yabe kpikinu sebuə, ba bu kure. ¹¹ Ba nεε, bεε Galilegibu mban sōna i yō i wəllu mεera. Yesu wi, wi u suara wəllə bεen min di, u koo kpam wurama nge mε i wa u dōo wəllə.

Yudasın kəsire

¹² Sanam mεya gəro be, ba gəsirama Yerusalemuə saa guu ten wəllun di te ba ra soku Olifi, te ta wāa kilo tian saka wuu bəkə gen min di. ¹³ Ye ba Yerusalemu dua, ba da gidambisa yen wəllə, mi ba raa wāa. Piεε wāa mi, ka Yohanu ka Yakəbu ka

Andere ka Filipu ka Tomaa ka Baatelemi ka Mateu ka Yakəbu Alufen bii ka Siməə wi u win tem gari kī ka Yudu Yakəbun bii. ¹⁴ Ka gōru teuwa tən be kpuro ba ra n mənne ba n kanaru mō ka temanabu ka kurəbu gabu ka Maari Yesun mero ka maa Yesun wənəbu.

¹⁵ Səə mēerun biru naane dokeoba kparam menna. Ben geera dəə nge wunaa teeru, ma Piεε u seewa u yōra ben suunu səə u nεε, ¹⁶ nεgibu, Gusunən gari yi n koo ko yi kun koore, yi Hunde Dεero u gerua saa Dafidin nəə səən di Yudasin sō, wi u kua durə ben swaa gbio be ba Yesu mwa. ¹⁷ Yudasi wi, u raa sāa bεsen turo, u raa maa nōmu mə bεsen səmburu səə.

¹⁸ Gobi yi u wa win kom kōsum sō mi, u ka yi tem dwa, ma u wəruma u kibari u kura, ma win nuki kpuro yara. ¹⁹ Təmbu kpuro be ba wāa Yerusaleməə ba gari yi nua. Yen sō, ben barum səə ba tem mε soka Akedama. Yīsi ten tubusiana, tem yemgim.

²⁰ Domi ba yorua Dafidin womusun tirerə ba nεε, “A de win wāa yeru tu ko bansu.

Goo u ku maa sina mi.”

Ba maa yorua,

“A de goo u ko win kəsire səmburu səə.”

²¹⁻²² N n mən na, n weene su Yudasin kəsire gəsi, u n sāa Yinni Yesun seebu gərin din seeda dio ka bεεε sannu. N weene yēro wi, u n sāa ben turo be ba sun swīi sanam mε Yesu u ka sun wāa, saa mīn di Yohanu u nūn batemu kua sere u ka wura wəllə.

²³ Ma ba durəbu yiru gabu gəsa, ben turon yīsira Yosefu, wi ba mō Baasaba, n kun mε Yusitu, yirusen yīsira Matiasi. ²⁴⁻²⁵ Ma ba kanaru kua ba nεε, Yinni wunε wi a təmbu kpuron gōrusu yē, a sun sōsio wi

a gəsa wunen gəro be yiru ye səə u ka səmbu te sua te Yudasi u deri u wigiru doona.

²⁶ Ma ba tətə toba ma Matiasi u tətə di ma ba nùn doke gərobu wəkura tia yen wuuru səə.

2

Hunde Dεeron naaru

¹ Yen biru, sanam mε Pantikotin tōra tura, naanε dokeobu kpuro ba mənne sannu yāatem. ² Suaru səə ba kukiribu nua bi bu na saa wəllun di nge woo damguu, ma bu dii te kpuro yiba mi ba sō. ³ Bin biru ba gāanu wa nge dōo yari yi tēria, ma yi sina baawuren wirə. ⁴ Be kpuro be ba wāa mi, ba Hunde Dεero yiba, ma ba ka barum tukum gari mə, nge mε Hunde Dεero bu nəə kā.

⁵ Sanam mε, Yuu gabu be ba Gusunən bεεε yē ba wāa Yerusalemuə. Ba nawa tem baamεren di. ⁶ Ye ba kukiri bi nua, tən dabira menna. Ma ba biti soora gem gem, yèn sō ben baawure u win tiin barum nua saa naanε dokeobun nəən di. ⁷ Biti bu mwə n banda, ma ba nεε, nεε yaa, tən be ba gari mə mi, be kpuro ba n̄ sāa Galilegibu ro? ⁸ Aməna n ka kua bεsən baawure u ka nəəmə ba ka win barum gari mə. ⁹ Sa na saa Paatin di ka Mēdi ka Elamu, saa Mesopotami ka Yudea ka Kapadosin di ka Pontu ka Asi, ¹⁰ saa Firigin di ka maa Panfili, saa Egibitin di ka maa Libin beran di ye ya wāa Sirenin bəkuə, bεsən gaba maa na saa Romun di. Gabu Yuuba, gabu maa be ba gəsira Yuuba, ¹¹ gaba na saa Keretin di ka maa Daarububan tem. Ka mε, bεsε kpuro sa nəəmə ba gerumə ka bεsən tiin barum gāa baka ni Gusunə u kua.

¹² Ma ba biti soora n sara, ba bikiana ba nεε, mba yenin tubusianu.

13 Adama gabu ba bu yaakoru m̀ ba nɛɛ, tama tən be, ba nərə.

Piɛɛn waasu

14 Yera Piɛɛ u seewa ka gərobu wəkura tia ye sannu u gbāra tən wəru ge sɔɔ u nɛɛ, bɛɛ Yudeagibu ka bɛɛ kpuro, bɛɛ be i wāa Yerusalemuɔ i man swaa dakio, kpa i n yɛ ma 15 tən beni ba n̄ tam nərə nge mɛ i gerumə. Domi bururun kəba nɔɔba nnɛwa sa wāa mi. 16 Adama ye i waamə buru teni, yera ye Gusunən səmə Yoeli u raa gerua. 17 U nɛɛ, “Gusunɔ u nɛɛ, yeniwa kon ko sanam dāakim sɔɔ. Kon nɛn Hunde doke təmbu kpuro sɔɔ. Bɛɛn bii tən durəbu ka tən kurəbu, ba koo Gusunən gari gere.

Bɛɛn aluwaasiba ba ko n kāsɪnu waamə, kpa bɛɛn durə təkənu nu n dosusu m̀.

18 Sanam mɛ sɔɔ, kon nɛn Hunde doke nɛn səm kowobu sɔɔ tən durəbu ka tən kurəbə, kpa bu Gusunən gari gere.

19 Kon gāa maamaakiginu sɔɔsi wəllə, ka maa yĩrenu temə, nge yɛm ka d̄ɔ ka d̄ɔ wiisu.

20 Sɔɔ koo t̄ira kpa suru u swɛra nge yɛm, sere Yinnin t̄ɔ te, tu ka na, t̄ɔ nanumgii te.

21 Adama baawure wi u Yinnin yĩsiru soka d̄oma te, u koo faaba wa.”

22 I gari yi swaa dakio, bɛɛ Isireliba. Yesu Nasaretigiin gariya na bɛɛ s̄ɔmə, wi Gusunɔ u bɛɛ giasia səm damginu sɔɔ, ka səm maamaakigia ye u kua bɛɛn suunu sɔɔ, saa win min di nge mɛ bɛɛn tii i yɛ. 23 Durə wi, wi ba bɛɛ n̄omu s̄andia, nge mɛ Gusunɔ u bwisika u himba kua, i dera tən k̄soba

nùn dǎa bunanaru kpare ba go. ²⁴ Adama Gusunə u nùn wəra gəən wahalan nəmun di ye u ka nùn seeya gərin di. Gəə kun kpīa u nùn nənua win dam səə.

²⁵ Win gari wee yi Dafidi u yorua. U nεε,

“Na Yinni Gusunə waamə baadomma.

U wǎa nən nəm geuə kpa n ku ka wurura.

²⁶ Yen sǎna nən gǎru ga do.

Ma na gari gerumə ka nuku dobu.

Meya maa nən wasi koo wǎra bəri yendu səə.

²⁷ Domi a n nən hunde derimə gəribun wǎa yerə.

Meya maa a n derimə wunεgii wi u naane mən wasi yi kǎsi.

²⁸ A man wǎarun swεε sǎəsi.

Nà n maa wǎa ka wunε,

ko na n nuku dobu yiba.”

²⁹ Nεgibu, i de n bεε sǎ nǎni ka nǎni ma Dafidi bεsen baaba u gu, ma ba nùn sikua. Win sikira maa wǎa bεsen suunu səə sere ka gisən gisə. ³⁰ Adama yèn sǎ u sǎa Gusunən səmə ma u yē ma Gusunə u nùn nəə mwεeru kua ka bəri u nεε, u koo ra win sikadobu gagu, Kirisi, sinasia win sina kitarə, ³¹ yen sǎ, Kirisi win seebu gərin diwa u ka yǎ ye u nεε, ba n nùn derimə gəribun wǎa yerə, win wasi kun maa kǎsimə. ³² Kirisi wiya Gusunə u seeya gərin di. Bεεε kpurowa sa sǎa yen seeda diobu. ³³ Ba nùn sua u da Gusunən nəm geuə, ma u Hunde Dεero mwa Gusunə Baaban mi win nəə mwεeru ba kua. Ma u sun nùn wǎ. Yera ye i waamə ka ye i nəəmə tǎ. ³⁴ Domi Dafidin tii u n de Gusunə wəllə, adama u nεε,

“Yinni Gusunə u nən Yinni sǎwə u nεε,

a sinə nən nəm geuə,

³⁵ sere n ka nun wunen yiberεba taarea.”

³⁶ Yen s̄na n weene Isireliba ba n yē kam kam ma Yesu wi, wi beε i kpare d̄a bunanaru w̄oll̄o, Gusun̄o u n̄n̄n̄ kua Yinni ka maa Kirisi.

³⁷ Ye t̄n̄n̄ be, ba yeni nua, ben ḡrusu bu taare w̄ē, ma ba Piεε ka ḡoro be ba tie bikia ba neε, beεegibu, mba sa ko ko.

³⁸ Piεε u bu s̄ōwa u neε, beε kpuro, i beεn ḡru ḡsio, i batemu ko ka Yesu Kirisin̄ ȳsiru, i ka beεn toranun suuru wa. I ko maa Gusun̄n̄ k̄ēru mwa te ta s̄a Hunde D̄ero wi. ³⁹ Domi n̄ō mwεε te, ta s̄awa beε ka beεn bibugiru ka be kpuroguru be ba w̄a n̄ toma, be Gusun̄o beεn̄ Yinni u koo soku win mi.

⁴⁰ Ka kpam gari dabina Piεε u bu seeda diiya ma u bu dam k̄a u neε, i tii wun̄o t̄n̄n̄ k̄sobun min di kpa i faaba wa.

⁴¹ Be ba win gari wura ba bu batemu kua. Ma t̄mbu n̄r̄obun suba itan (3.000) saka sosi naane dokeobun wuuro d̄oma te. ⁴² Ma ba ra n̄ ḡrobun keu swaa daki, ba n̄ō tia s̄a, ba ra n̄ m̄enne, ba yaa dibu dim̄o ka maa Yinnin̄ d̄ia domaruginu, ba ra n̄ maa kanaru m̄o sannu.

Naane dokeobun w̄asinaa

⁴³ Berum baawure m̄o, domi ḡoro be, ba maamaaki dabinu ka s̄m̄ damginu m̄o. ⁴⁴ Naane dokeobu kpuro ba w̄a sannu ȳatem ma ba ben ḡa m̄oru kua tia. ⁴⁵ Ba ben tem ka ben dukia d̄arikiram̄o, ma ba yen gobi b̄onu m̄o nge m̄e n̄ ka baawure weene. ⁴⁶ T̄ō baatere ba ra m̄enne s̄a yer̄o. Ba ra n̄ maa Yinnin̄ d̄ia domaruginu ka maa yaa dibu dim̄o sannu ȳenu ka ȳenu ka nuku dobu, murafiti sariru s̄ō. ⁴⁷ Ba ra n̄ Gusun̄o siaram̄o, ma t̄mbu kpuro ba ka bu n̄onu geu m̄era. T̄ō

baatere Yinni u ra n be ba faaba wa sosiməwa naanε dokeobu səə.

3

Ba yemə bekia

¹ Səə teeru, Piεε ka Yohanu ba dəə sāa yerə yokan kəba ita, kanarun saa. ² N deema ba maa ka durə goo dəə mi, wi ba mara ka yeməru. Ba ra nùn yiwa sāa yerun kənnəwə ge ba mə Burə, u n ka bara mə sanam mε tamba duə. ³ Ye u Piεε ka Yohanu wa ba duə sāa yerə u bu bara koosi. ⁴ Piεε ka Yohanu ba nùn nəni girari, ma Piεε nεε, a sun mεerio. ⁵ Ma u bu mεera tii yèn sə u gāanu yīiyə ben mi. ⁶ Piεε nùn səəwa u nεε, na n gəbi mə, adama kon nun wε ye na mə. Ka Yesu Kirisi Nasaretigiin yīsira na nun səəmə, a seewo a sī.

⁷ Ma u durə win nəm geu nenua, u ka nùn seeya. Mii mii durə win naasu ka win naa wīinu dam kua. ⁸ U yəəwa u sura ma u sanum wəri u sāa yeru dua ka be sannu, u sīimə u yəəkumə u Gusunə siaramə. ⁹ Təmbu kpuro ba nùn wa u sīimə u Gusunə siaramə. ¹⁰ Ye ba tuba ma bara kowo wi u raa sə sāa yerun kənnəwə ge ba mə Burə, wiya mi, ba biti soora n sara ye n nùn kooran sə.

Piεen waasu sāa yerə

¹¹ Təmbu kpuro ba duki da ka biti sāa yerun bee tiaə ye ba ra soku Saloməən kəbε, mi yemə wi, u wāa u Piεε ka Yohanu neni. ¹² Ye Piεε bu wa, u bu səəwa u nεε, bεε Isireliba, mban sənna i biti soore i sun mεera mε. I tamaa sāa bεsen tiin dam, n kun mε bεsen daa gea ya dera durə wi, u sīimə? ¹³ Aburahamu ka Isaki ka Yakəbu be ba sāa bεsen sikadoba, Gusunə ben Yinni u win səmə Yesu kua yīikogii, wi i tem yērobu

nəmu səndia, ma i nùn yina Pilatin wuswaaə, baa mε Pilati u raa gōru doke u nùn yōsu. ¹⁴ Adama bεε i nùn yina wi, wi u s̄aa tən dεero ka gemgii, ma i Pilati bikia u bεε tən gowo kara. ¹⁵ I wāarun yēro go, adama Gusunə u nùn seeya gərin di, ma bεε sa s̄aa yen seeda diobu. ¹⁶ Yesu win yīsiru ka naanε dokebu yīsiri te s̄əə, yera n durə wi bεkia wi i wa, i tuba mi. Geema, naanε dokebu Kirisi s̄əə biya bu durə wi bwāa dobu wē bεε kpuron wuswaaə.

¹⁷ Tē, nεgibu na yē ma ye bεε i kua mi, i ye kuawa yēru sariru s̄əə, mεya maa bεen wirugibu. ¹⁸ Nge mεya gari yi, yi koorā yi Gusunə u kpara yellun di win s̄əməbu kpuron n̄əə s̄əən di u nεε, ma win wi u ḡəsa u n̄ koo ko u kun n̄əni s̄əore. ¹⁹ Yen s̄ə, i gōru ḡəsio i ḡəsira Gusunən mi, u ka bεen toranu wuna, ²⁰ kpa Yinni u sun wēra geebu wē saa win min di, kpa u kpam Yesu ḡərima wi ba kua bεen Məsi. ²¹ Tilasiwa Yesu wi, u n wāa w̄əllə sere saa yu ka turi gāanu kpuro nu ka wurama nge yellu, nge mε Gusunə u gerua yellun di win s̄əmə dεerobun min di. ²² Domi Məwisi u nεε, “Yinni Gusunə u koo bεε s̄əmə goo seeya bεen bweserə nge wi. Ye u koo bεε s̄ə kpuro i ye swaa dakio. ²³ Baawure wi u kun s̄əmə win gari swaa daki, ba koo nùn wuna Gusunən t̄əmbun suunu s̄əən di bu nùn kpeerasia.” ²⁴ Mεya maa Samuēli ka Gusunən s̄əmə be ba na win biruə, be kpurowa ba saa yenin gari gerua. ²⁵ Bεeya Gusunən s̄əməbun tubi diobu, i maa b̄ənu m̄ə n̄əə m̄wεε te s̄əə, te Gusunə u bεen sikadoba kua, ye u Aburhamu s̄əəwa u nεε, “Handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa saa wunen bweserun di.” ²⁶ Bεeya Gusunə u gbia u win s̄əm kowo seeya, ma u nùn ḡəra, u ka bεen baawure ḡəsia win kom k̄əsum

di, kpa u bεε domaru kua.

4

Piεε ka Yohanu wuun wirugibu wuswaa

¹ Nge mε Piεε ka Yohanu ba ka tən be gari m̀, yāku kowobu ba tunuma ka s̄a yerun k̄sobun tənwero ka maa Sadusiba. ² Ba m̄ru bara ỳn s̄ ḡro be, ba t̄mbu keu s̄s̄im̄ ba Yesun seebu ḡrin di kparam̄ bi bu s̄s̄im̄ ma t̄mba koo se ḡrin di. ³ Yen s̄na ba bu mwa ba b̄risi piris̄m̄ s̄s̄ sere sisiru, domi yoka kua k̄. ⁴ Adama tən dabinu be ba gari yi nua ba naane doke. Ma ben geera sosi sere ba kua t̄nu n̄r̄obun suba n̄̄obun (5.000) saka.

⁵ Yen sisiru wuun wirugibu ka guro gurobu ka maa wooda ȳrobu ba m̄nna Yerusalem̄. ⁶ Ba m̄nna ka yāku kowo tənwero wi ba ra n̄ε Ani ka maa Kaifa ka Yohanu ka Alesandu ka be kpuro be ba s̄a yāku kowo tənwerobun bweseru. ⁷ Ba ḡro be ȳrasia ben wuswaa ma ba bu bikiam w̄ri ba n̄ε, ka weren yikowa nge ka ȳsi ter̄ i ka yeni kua.

⁸ Sanam m̄ya Piεε wi u Hunde D̄ero yiba u bu wisa u n̄ε, b̄ε wirugibu ka guro gurobu, ⁹ i n̄ s̄m̄ geerun gari bikiam̄ te sa ȳm̄ kua ka nge m̄ u ka b̄kura, ¹⁰ n̄ weene b̄ε kpuro ka maa Isireliba kpuro i n̄ ȳ ma dur̄ wi i waam̄ u ȳ b̄εn wuswaa, u b̄kurawa mam mam ka Yesu Kirisi Nasar̄tigiin ȳsirun dam, wi i kpare d̄a bunanaru w̄ll̄ ma Gusun̄ n̄n seeya ḡrin di. ¹¹ Yesu wiya, kpee te b̄ε ban̄bu i yina, ma ta kua gani ḡmburun dam. ¹² Faabagii goo sari ma n̄ kun m̄ wi. Domi Gusun̄ kun maa t̄mbu ȳsiru garu w̄ handunia s̄s̄ te ba koo soku bu ka faaba wa.

13 Sanam mə ba gia ma Piεε ka Yohanu ba s̄awa bwεbwεbu, ba n̄ maa keu kue, ben wərugəra bu bitu kua, ma ba tuba ma ba raa w̄a ka Yesu sannu.

14 Ye ba durə wi u bəkura wa u yō ka Piεε ka Yohanu sannu, ba n̄ fεε wa bu gari gεε gere. 15 Yen s̄ona ba bu s̄owa ba nεε, bu yario mēnno yee ten min di. Ye ba yara, be ba w̄a mi, ba wesiana 16 ba nεε, mba sa ko ka durə be ko. Domi Yerusalemugibu kpuro ba yē ma ba s̄əm damgii bakaru kua, sa n̄ kpē su ye siki.

17 Adama su bu gerusi su nεε, bu ku raa maa goo gāanu s̄o ka yīsi te, kpa gari yi, yi ku maa kparara t̄ambun suunu s̄o.

18 Yera ba kpam bu soka ma ba bu yinari bu maa gari gere n̄ kun mə bu waasu ko ka Yesu yīsiru.

19 Adama Piεε ka Yohanu ba bu s̄owa ba nεε, bεen tii i bwisikuo i wa n̄ n̄ koo Gusunə w̄ere su bεε mēm n̄owa, kpa su n̄n̄ deri. 20 Domi bεε sa n̄ kpē sa kun gerua ye sa wa ka ye sa nua.

21 Ba kpam bu gerusi gem gem, ma ba bu yōsu. Ba n̄ swaa wa ye ba koo ka bu s̄eyasia yēn s̄o t̄ambu kpurowa ba Gusunə siaramə ye ya kooran s̄o. 22 Domi durə wi ba bēkia ka maamaaki mi, u w̄o weeru kere.

Naane dokeoba wərugəru kanamə

23 Ye ba Piεε ka Yohanu yōsu ba kpa, ba wura ben berusebun mi, ma ba bu kpuro saaria ye yāku kowo t̄nwerobu ka guro guroba bu s̄owa.

24 Sanam mə ba gari yi nua, be kpuro ba ka n̄o tia Gusunə kana, ba nεε, Yinni, wuna a w̄llu ka tem ka nim w̄ku taka kua ka ye ya w̄a mi s̄o kpuro. 25 Wuna a maa gerua ka Hunde Dεeron baa saa bεen sikado Dafidi wunen s̄əm kowon n̄on di a nεε,

“Mban s̄na t̄n tukobu ba m̄ru bara.
Mban s̄na t̄mba bwisikum̄ ye ya ñ koor̄.

²⁶ Handunian sinamba seewa.

Ma wirugiba m̄nna bu ka Yinni Gusun̄ ka win
Kiris̄ tabu ko.”

²⁷ Geema, wuu geni s̄ora Herodu ka P̄nsu Pilati
ka t̄n tukobu ka maa Isireliba, be kpuro ba m̄nna
ba ka Yesu wunen s̄m̄ d̄ero wi a kua Kiris̄ tabu
kua. ²⁸ M̄ya ba yabu baayere kua ye a raa yi wunen
dam ka wunen himba s̄o. ²⁹ Yen s̄ t̄, Yinni a ben
gerusibu laakari koowo, kpa a de b̄ese wunen s̄m̄
kowobu su wunen gari yi kpara ka w̄ruḡru. ³⁰ A
wunen n̄mu d̄emīo gu t̄mbu b̄ekia, a de ȳirenu ka
s̄m̄ maamaakiginu nu koor̄a ka wunen s̄m̄ d̄ero
Yesu win ȳis̄ru.

³¹ Ye ba kanaru kua ba kpa yam mi ba m̄nne mi,
mu ȳira diki diki. Be kpuro ba Hunde D̄ero yiba,
ma ba Gusun̄n gari waasu w̄ri ka w̄ruḡru.

Naane dokeobun m̄o teeru

³² Naane dokeo be kpuro ba w̄a n̄o tia s̄o mam
mam. Goo sari wi u gerua ḡa ni u m̄o wigina,
ba ye kpuro m̄nna wa ba m̄o sannu. ³³ Ka yiiko
baka ḡoro be, ba ka Yinni Yesun seebu ḡorin din
seeda dim̄o, ma Gusun̄n durom bakam w̄a be
kpuro s̄o. ³⁴ Goo sari be s̄o wi u s̄aru m̄o. Domi
be ba gbenu m̄o ñ kun m̄e yenusu, ba ye kpuro
d̄arikirawa ma ba ka yen gobi na ³⁵ ba ḡorobu w̄,̄
ma ba gobi yi b̄onu kua nge m̄e baawuren bukata
n̄e.

³⁶ Nge m̄ya Yos̄efu Lefi kua wi ba mara Sipūo, wi
ḡoroba maa m̄o Baanabasi, ȳisi ten tubusiana dam
k̄̄o. ³⁷ U tem m̄o ma u mu d̄ara u ka m̄en gobi na u
ḡorobu w̄.

5

Anania ka Safira

¹ Adama durə goo maa wāa wi ba ra nεε Anania, ka win kurə Safira. Durə wi, u win tem gam dərə, ² ma u mən gobin sukum tii yiiya, ka win kurən yēru, ma u sukum mε n tie gərobu wē. ³ Yera Piεε u nεε, Anania, mban sōna a dera Setam dua wunen gōruə ma a Hunde Dεero weesu kua, ma a tem mən gobin sukum tii yiiya. ⁴ A sere tem mε dərə, n n̄ wuna a mu mə ro? Ye a mu dərə a kpa, mən gobi kun sāa wunεgii? N n̄ mən na, mban sōna a gōru doke a ka yenin bweseru ko. N n̄ tambu a weesu kua, Gusunəwa a kua.

⁵ Ye Anania u gari yi nua, mii mii u wəruma u gu. Ma berum bakam tən be kpuro mwa be ba gari yi nua. ⁶ Aluwaasiba ba seewa ba win goru bəkua ba ka yara ba sikua.

⁷ Yen biru n kua nge kəba ita, ma win kurə Safira u duuma. N deema u n̄ yē ye n win durə kua. ⁸ Piεε n̄n̄n̄ bikia u nεε, a man sōwə, amε kasawa i tem mε dərə?

Ma u wisa u nεε, oo, mεya mi.

⁹ Piεε n̄n̄n̄ sōwa u nεε, mban sōna bεε yiru kpuro i gōru doke i ka Gusunən Hunden laakari mεeri mεsum. Wee be ba wunen durə sikua ba wāa dii kənnəwə, ba koo maa ka nun yari.

¹⁰ Mii mii u wəruma Piεεn wuswaaə u gu. Ma aluwaasi be, ba dua ba deema u gu, ba maa win tii sua ba ka yara ba da ba sikua win durən sikirun bəkua. ¹¹ Berum bakam Yesun yigberu kpuro mwa, ka maa baawure wi u gari yi nua.

Səm maamaakigii dabinu

12 Gəro be, ba maamaaki ka səm damgii dabinu m̀ təmbun suunu səə. Ma naanɛ dokeobu kpuro ba mɛnnɛ sannu Saloməən kəbɛə. 13 Tən tuko goo kun kākā u ka bu mɛnnɛ, adama tamba bu bɛɛɛ wē gem gem. 14 Ma naanɛ dokeo ben geera sosimə ta dɔə, durəbu ka kurəbu dabinu, be ba Yinni naanɛ doke. 15 Ma ba barəbu yara swɛɛə ba bu kpī kpin yenu ka kāsasu wəllə, n wa Piɛɛ ù n sarə, win tiro gu ka ben gabu wukiri. 16 Tən dabinu maa naamə saa Yerusalemun baru kpaanun di ka ben barəbu, ka be ba wɛɛkunu mə. Ma be kpuro ba bekuramə.

Gərobun nəni swāaru

17 Adama yāku kowo tənwero, ka win təmbu be ba sāa Sadusiba ba ka gərobu nisinu seewa. 18 Ba gəro be mwa, ma ba bu pirisəm doke. 19 Adama yen wəkuru Yinnin gərado u na u pirisəm gamboba kɛnia, u bu yara. U bu sɔəwa 20 bu doo bu yəra sāa yerə kpa bu təmbu wāa ten gari kpuro nəəsia.

21 Ye gəro be, ba yeni nua ba kpa, ba dua sāa yerə yam sārɛru, ba waasu wəri yande.

Ye yāku kowo tənwero ka win təmbu ba mɛnna ba wuun wirugibu ka Isireliban guro gurobu kpuro soka, ma ba gəra pirisəm mi, ba nɛɛ, bu ka gəro be na. 22 Adama ye sāa yerun kəsoba tura mi, ba n̄ gəro be wa pirisəm səə. Ma ba wura mɛnnə yerə 23 ba nɛɛ, ye sa tura mi, sa deema pirisəm dira bəri mam mam, sa maa kəsobu deema ba yə kənnəwə. Adama ye sa gamboba bɛsia, sa n̄ goo wa dii te səə.

24 Ye sāa yerun kəsobun tənwero ka maa yāku kowo tənwerobu ba gari yi nua, ba biti soora, ba n̄ gari yin wii goberu yē. 25 Yera durə goo u na u

nεε, ase tən be i pirisəm doke mi, ba wāa sāa yerə
ba təmbu keu sōsımə!

²⁶ Ma kōsobun tənwerō wi, ka win təmbu gabu
ba da ba ka bu na mənno yerə. Adama n n̄ ka dam,
yèn sō ba təmbun bεrum mə bu ku raa bu kpenu
kasuku. ²⁷ Ye ba ka bu na, ba bu yōrasia Yuuban
guro gurobun wuswaaə. Yāku kowo tənwerō wi, u
bu gari bikia ²⁸ u nεε, sa bεε yinari mam mam sa nεε,
i ku maa waasu ko ka durə win yīsiru. Adama wee,
i bεen sōsiru kpara i keu sōsi Yerusalemu kpuro
səə, ma i kī i sun durə win gəon taare wē.

²⁹ Yera Piεε ka goro be ba tie ba nεε, tilasiwa su
ka Gusunə mēm nəəwa, n n̄ mə təmbu. ³⁰ Gusunə
bεsen sikadoban Yinniwa u Yesu seeya gərin di, wi
i raa dāa bunanaru kpare i go. ³¹ Wiya Gusunə u
sua wəllə u sinasia win nəm geuə, u n sāa sunə ka
Faaba kowo u ka de Isireliba bu gōru gəsia, kpa bu
ben toranun suuru wa. ³² Bεsεra sa sāa yen seeda
diobu, bεsε ka Hunde Dεero wi Gusunə u təmbu kā
be ba nùn mēm nəəwa.

³³ Ye ba gari yi nua, ba məru bara too too sere
ba kī bu goro be go. ³⁴ Adama Falisi turo be səə wi
ba ra nεε Gamalieli, wi u sāa woodan keu koosio,
u bεεre mə gem gem təmbu kpuro səə, u seewa u
yōra mənno n̄ wuswaaə, u nεε, bu gina goro be yaro.
³⁵ Ma u bu sōəwa u nεε, bεε Isireliba, i laakari koowo
ye i kī i durə beni kua. ³⁶ Gasə, durə goo u kurama
wi ba sokumə Tedasi wi u tii bεεre wē gem gem,
ma təmbu nge nεeru (400) ba nùn swīi. Adama ba
nùn go, win bwāaba yarina baama kpuro, ma ba
win gari duari. ³⁷ Win biru gari garin sanam, durə
goo wi ba mə Yudasi Galilegii, u kurama. U maa
tən dabinu wa be ba nùn swīi. Adama ba maa durə

wi go ma win tamba yarina. ³⁸ Yen sō, na beε bwisi kēmō gari yini sō, i durō beni derio i de bu doona. N n tənun sōsirun na, n̄ kun mē tənun səmburu, n koo n̄ru ko. ³⁹ Adama n̄ n Gusunən səmburun na, i n̄ kpē i bu kamia. I ku tii kari b̄rie i ka Gusunō sanna.

Ma ba win gari wura. ⁴⁰ Ba gəro be soka ba seni so, ma ba bu yinari bu maa ka Yesun yīsiro gari ko pai. Ma ba bu yōsu. ⁴¹ Ma gəro be, ba doona mēnō yeru min di ka nuku doo bakabu yèn sō Gusunō u bu garisi be ba tura bu yaa kasiki Yesun yīsirun sō. ⁴² Tōru baatere, s̄a yerō ka yenusō, ba ra n Labaari gea waasu m̄ kpa ba n keu sōsimō ma Yesuwa Kirisi wi.

6

Ba s̄am kowobu n̄oba yiru ḡsa

¹ Sō m̄ε te sō, nge mē naan̄ε dokeoba sosimō, Yuu be ba Gerekim t̄na gerumō ba ka be ba tie w̄ki yèn sō ba ben ḡminibu duarimō t̄ō baateren d̄ianun b̄nu sō. ² Ma gərobu w̄kura yiru ye, ba naan̄ε dokeobu kpuro mēnna ba n̄ε, n̄ n̄ ween̄ε su Gusunən garin waasu deri kpa sa n̄ d̄ianun gari m̄. ³ Yen sō, beεgibu i t̄n durōbu n̄oba yiru ḡsio beεn suunu sō be ba seeda gea diiyamm̄ε, be ba Hunde D̄ero yiba kpa ba n̄ bwisi m̄, kpa su bu s̄mbu te n̄mu s̄ndia. ⁴ Kpa beεn tii sa n̄ kanaru ka Gusunən garin waasu m̄ sa n̄ d̄ō.

⁵ T̄n be kpuro ba gari yi wura ka nuku dobu. Ma ba Etiēni ḡsa wi u Hunde D̄ero yiba, win naan̄ε dokebu bu maa kp̄a, ka maa Filipu ka Pokori ka Nikan̄ri ka Timō ka Paamenasi ka sere Nikola

Antiəsigii wi u gəsira Yuu. ⁶ Ba ka bu da gərobun mi, ma gəroba bu kanaru kua ba bu nəma səndi wirə.

⁷ Nge meya Gusunən gari yi ka kpararamə baama. Ma naanə dokeobun geera sosimə ta dəə Yerusalemuə, ma yāku kowo dabira maa naanə doke.

Ba Etiəni mwa

⁸ Etiəni wi, Gusunə u nùn durom bakam kua u nùn dam kã, ma u səm maamaakiginu ka yĩrenu kua təmbun suunu səə. ⁹ Adama durəbu gabu saa Yuuban mənən yerun di te ba ra soku tii məwəbugiru, ka Sirenin Yuu gabu ka Alesandirigibu ka gabu saa Silisi ka Asin di ba seewa ba ka Etiəni sikirinamə. ¹⁰ Adama ba kpana bu nùn kamia yèn sō u gari gerumə ka Hunde Dəeron dam ka bwisi. ¹¹ Yera ba durəbu gabu gobi kã asiri səə bu ka gere ma ba nua u Məwisi ka Gusunə gari kam gerusi. ¹² Meya ba ka təmbun mərəu seesia, ka guro gurobu ka wooda yērobu. Ba da Etiənin mi ba nùn mwa ma ba ka nùn da Yuuban guro gurobun mənən wuswaaə. ¹³ Yen biru ba ka durəbu gabu na be ba nùn seeda weesugia diisi ba nēə, durə wini u ra n bəsen sāa yee dəeraru ka Məwisin wooda sankuməwa. ¹⁴ Domi sa nua u gerua ma Yesu Nasaretigii wi, u koo sāa yee teni sura, kpa u bəsen deema kpuro kəsi ye Məwisi u sun wē.

¹⁵ Be kpuro be ba sō mənən ge səə, ba Etiəni nənə girari, ma ba wa win wuswaa ballimə nge Gusunən gəradogia.

7

Etiənin waasu

¹ Yera yāku kowo tənwero u Etiēni bikia u nεε, gari yi, geema?

² Etiēni u wisa u nεε, nεn bisibu ka nεn baababa i man swaa dakio. Gusunə yiikogii u bεsεn baaba Aburhamu kure sanam mε u wāa Mesopotamin tem səə u sere sina Haraniə, ³ u nūn səəwa u nεε, u win dusibu ka win tem derio kpa u da tem gam mε u koo nūn səəsi. ⁴ Yen sāna Aburhamu u Kaladegibun tem yara, ma u da u sina Haraniə. Ye win baa u gu u kpa, Gusunə u nūn seeyama min di, u na tem mε səə, mi bεε i wāa tē. ⁵ Sanam mε, u n nūn ayeru garu kā tem mε səə, baa naa dabusa teeru, adama baa mε Aburhamu kun gina bii mara Gusunə u nūn nəə mwεeru kua ma u koo nūn tem mε wē, kpa mu n sāa wi ka maa win bibugim. ⁶ Ye wee ye Gusunə u Aburhamu səəwa. U nεε, win biba koo səru di tem tukumə mi ba ko n sāa yobu, kpa bu nəni swāaru wa sere wəə nεeru (400). ⁷ Gusunə u maa nεε, win tii koo ka bwese te siri te ta koo bu ko yobu. Yen biru ba koo yari tem min di bu na tem mε səə mi ba koo nūn sā. ⁸ Saa ye səə, Gusunə maa Aburhamu bango kobun wooda wē. Ma Aburhamu u win bii Isaki bango kua ye ba wi mara u kua səə nəəba ita. Nge mεya Isaki u maa Yakəbu kua, ma Yakəbu u maa win bibu wəkura yiru kua nge mε. Bera ba kua Yuuban bwesenu wəkura yirun baababa.

⁹ Yakəbun bii be, ba ka Yosəfu nisinu kua, ma ba nūn Egibitigibu dəre ba ka doona. Adama Gusunə u wāa ka wi, ¹⁰ ma u nūn yakia saa win wahala kpuron di. U maa nūn bwisi kā ma u durom wa, Egibitin sina bokon mi, ma u nūn kua Egibitin tem yēro ka maa win yenu yēro. ¹¹ Gəəra tunuma Egibiti

ka Kananin tem sɔɔ ta bu nɔni sɔɔwa too too. Bɛsɛn sikadoba ba ɲ gãanu wa bu di. ¹² Ye Yakɔbu u nua ma dɛanu wãa Egibitiɔ, u bɛsɛn sikado be gɔra mi, nɔn gbiikiru. ¹³ Ye ba da mi nɔn mɛɛruse, Yosɛfu u tii win maabu tubusia, ma Egibitin sunɔ u maa Yosɛfun dusibu gia. ¹⁴ Ma Yosɛfu u Yakɔbu win tundo sokusia ka win dusibu kpuro bu na win mi. Ben geera sãa tɔmbu wata ka wɔkura nɔɔbu. ¹⁵ Nge mɛya Yakɔbu u ka da Egibitiɔ. Miya u gu, miya maa bɛsɛn sikado be, ba gu. ¹⁶ Ma ba ka be kpuron gonu wura Sikɛmuɔ ba nu kpɛɛ siki kpee wɔrugiru sɔɔ te Aburhamu dwa Hamɔrin bibun mi Sikɛmuɔ.

¹⁷ Ye saa ya turuku kua ye Gusunɔ u koo ka win nɔɔ mwɛɛru yibia te u Aburhamu kua, bɛsɛn tɔmba sosimɔ ba dabiamɔ Egibitiɔ ¹⁸ sere n ka kua sina boko goon waati wi u kun Yosɛfun gari yɛ. ¹⁹ Sina boko wi, u bɛsɛn tɔmbu nɔni wɔkua u ka bu kɔsa kua, u bu tilasi kua bu ka ben bii wɛɛnu kɔ kpa nu gbi. ²⁰ Saa ye sɔɔra ba Mɔwisi mara. Bii burɔwa wi u Gusunɔ wɛɛremɔ. Ba nɔn nɔɔri suru ita win tundon yɛnuɔ. ²¹ Ye ba ka nɔn da ba kɔ, Egibitin sunɔn bii tɔn kurɔ u nɔn sua u kua nge win tiin bii. ²² Ba nɔn Egibitigibun keu kpuro sɔɔsi ma u kua tɔn boko gari gerubu ka kookoosu sɔɔ.

²³ Sanam mɛ u wɔɔ weeru tura, u gɔru doke u win tɔmbu Isireliba beram da. ²⁴ U wa Egibitigii goo u ben turo nɔni sɔɔmɔ. U wigii faaba da, ma u Egibitigii wi so u go. ²⁵ U tamaa sãa win tɔmba koo tubuwa ma Gusunɔwa nɔn gɔra u ka bu yakia, adama ba ɲ tuba. ²⁶ Yen sisiru u deema ben gaba sannamɔ. Ma u kɔ u bu yakiana u nɛɛ, i nɛn gari swaa dakio. Bɛɛ, be i sãa dusinu, mban sɔna i mɛɛra koonamɔ. ²⁷ Adama durɔ wi u win beruse nɔni

sōomə mi, u Məwisi bəria u nəε, wara nun kua bεsən wirugii ka siri kowo. ²⁸ A kī a maa man gowa nge mε a Egibitigii wi go gīa? ²⁹ Ye Məwisi u gari yi nua, u kpikiru sua Madianin tem gia. Miya u bii tən durəbu yiru mara.

³⁰ Wōo weerun biru, Gusunən gərado u Məwisi kurema awīi gεε sōo, yi yi sāare yi dōo mwaaramə, gbaburu sōo mi guuru gara wāa te ba ra soku Sinai.

³¹ Məwisi u biti soora ye u yi wa, ma u yi susi u mεεra tii. Sanam mεya u Yinni Gusunən nōo nua ga gerua ga nəε, ³² wiya Gusunə win sikadoban Yinni, wiya Aburhamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni. Ye Məwisi u nua mε, yera u diira, u n̄ maa kāka u yam mi mεεra. ³³ Yinni Gusunə n̄n sōowa u nəε, u win salubata pweto, domi yam mi u yō mi, yam dεεrama. ³⁴ N wee, u win təmbun n̄ni swāaru wa te ba waamə Egibitiə. U ben weeweenu nua, yera u sarama u ka bu faaba ko. Tē, u na u n̄n gəri Egibitiə.

³⁵ Məwisi wi ba yina mi, ba nəε, wara n̄n kua ben wirugii ka siri kowo, wiya Gusunə u gəra u kua ben wirugii ka faaba kowo, ka Gusunən gərado win somiru wi u n̄n kure awīi sōo. ³⁶ Durə wiya u bu yara saa Egibitin di. U maamaaki ka səm damginu kua Egibitiə ka nim wōku sōo ge ba m̄ Naa yari ka maa gbaburu sōo mi ba kua wōo weeru. ³⁷ Məwisi wiya u Isireliba sōowa u nəε, Gusunə koo bu sōmə goo seeya ben bweserə, nge wi. ³⁸ Məwisi wiya u wāa gbaburə Isireliban suunu sōo, ka bεsən baababa sannu, ka maa Gusunən gərado wi u ka n̄n gari kua guuru wəllə te ba ra soku Sinai. Ma u Gusunən gari wāarugii mwa, u ka sun yi wē.

³⁹ Adama bεsən baaba be, ba yina bu n̄n mēm

nəwə. Ba nùn yina ba kī bu kpam wura Egibitiə.
⁴⁰ Yen sōna ba Aroni sōwə ba nəε, u bu būnu kuo
 ni nu koo bu swaa gbiiya. Domi Məwisi wi, wi u
 bu yarama saa Egibitin tem di, ba n̄ yē ye n nùn
 deema. ⁴¹ Dəma tera ba bwāroku kua ge ga ka naa
 buu weenε, ma ba gu yākuru koosi. Ma ben nukura
 dora ben nəman səmburun s̄. ⁴² Adama Gusunə
 u tii gawa ben min di, ma u dera ba s̄ə ka suru ka
 kperi s̄awa, nge mε u gerua win səməbun tireru s̄ə
 u nəε,

“Bεε Isireliba i ka kua w̄ə weeru gbaburu s̄ə i man
 yākunu ka kēnu kuare?”

⁴³ Bwārokuna i s̄əwə ni i kua i ka būnu s̄a,
 nge Mələkun kuu bekurugiru ka Refanin kpera.
 Yen sōna na kon bεε bərie sere Babilonin bera giə.”

⁴⁴ Bεsən baababa ba raa Gusunən kuu
 bekurugiru mə te ta s̄a seeda ma u w̄a ka be.
 Məwisi u tu kua nge mε wi u ka nùn gari kua, u nùn
 s̄əwə. U tu kuawa mam mam nge te u wa. ⁴⁵ Ma
 bεsən baababa be ba tu tubi di, be ka Yosue ben
 gbiikoo, ba ka tu dua tən tukobun tem s̄ə mε ba
 mwa sanam mε Gusunə u tən tuko be gira. Ma ta
 w̄a mi sere Dafidin waati. ⁴⁶ Gusunə u ka Dafidi
 nənu geu mεera, ma u kanaru kua u ka kpī u wi
 Yəkəbun Yinni diru bania. ⁴⁷ Adama Saloməwə u
 nùn dii te bania.

⁴⁸ Ka yen de kpuro Wərukoon w̄a yera kun w̄a
 dinu s̄ə ni tən u bana. Nge mε Gusunən s̄mə goo
 u yorua,

⁴⁹ “Yinni Gusunə u nəε,
 wəlla nən sina gəna.

Ma tem mu s̄a nən naa s̄ənditia.
 N n mən na, dii teren bwesera i ko i man bania.
 Nge w̄a yee terà ta ko n s̄a nən w̄era yeru.

50 N n̄ n̄n n̄ma ya ye kpuro taka kua?”

51 Etiēni u maa bu s̄ōwa u n̄ē, b̄ē degangamgibu! B̄ēn ḡrusu ka b̄ēn swasu su s̄a nge be ba n̄ Gusun̄ nasiegisu, i ra n̄ Hunde D̄ero yinam̄, i m̄wa nge b̄ēn baababa. 52 Gusun̄n s̄m̄ wara b̄ēn baababa ba n̄ n̄ni s̄ōwa. Ba bu go be ba Geegiin naarun gari kua, ma t̄ē, b̄ēn tii i Geegii wi k̄rum̄t̄nu kua i n̄n go. 53 B̄eya i Gusun̄n wooda mwa ye ba b̄ē w̄ Gusun̄n ḡradoban min di. Adama i n̄ ye m̄m̄ n̄ōw̄ē.

Etiēnin ḡō

54 Ye ba Etiēnin gari yi nua, ba m̄ru b̄esira sere ba ben nikibii dw̄ēm̄. 55 Adama Etiēni u Hunde D̄ero yiba, ma u w̄llu n̄ni girari u Gusun̄n yiiko wa, u maa Yesu wa u ȳ Gusun̄n n̄m̄ geū. 56 Ma u n̄ē, wee, na wa w̄lla wukiare, ma T̄nun Bii u ȳ Gusun̄n n̄m̄ geū.

57 Sanam̄ m̄ya ba ben swasu k̄rua ka n̄ma, ba kuuki kua, ma ba duki da sannu ba n̄n̄ kunisi. 58 Ba n̄n̄ gawa ba yara wuun di, ma ba n̄n̄ kpenu kasukum̄ w̄ri. T̄n be, ba ben kumboorosu pweta ba yi aluwaasi goon mi wi ba ra n̄ē S̄ōlu. 59 Sanam̄ m̄ ba Etiēni kpenu kasukum̄ u kanaru kua u n̄ē, Yinni Yesu, a n̄n̄ hunde m̄ō. 60 U yiira u gb̄ara w̄ll̄ u n̄ē, Yinni a ku bu tora teni gari.

Ye u yeni gerua u k̄pa, ma u gu.

8

1 Saa ye, S̄ōlu u ka be ba Etiēni go n̄ō tia s̄a.

S̄ōlu u Yesun̄ yiḡberu n̄ni s̄ōwa

Saa d̄ma ten diya ba Yesun̄ yiḡbe te ta w̄a Yerusalem̄ n̄ni s̄ō bakabu torua. Naan̄ē

dokeobu kpuro ma n kun mə ɣərobu, ba yarina ba da Yudean temə ka Samarin temə. ² Ma durəbu gabu be ba Gusunən bεεε yē, ba Etiēni sikua ka nuku sankira bakanu.

³ Adama Səəlu u kookari m̀ u ka Yesun yigberu kam koosia. U yenusu duurimə u tən durəbu ka tən kurəbu gawamə u bu kp̄emə pirisəm səə.

Filipu u Labaari gea waasu m̀ Samariə

⁴ Be ba yarina ba da baama kpuro ba Labaari gea waasu m̀. ⁵ Filipu u da Samari marə ma u wuu gen təmbu Kirisi win gari waasu kua. ⁶ Tən wərusu su win gari nua ma su səm maamaakiginu wa ni u kua, ma be kpuro ba win gari swaa daki mam mam. ⁷ Filipu u wεrəkunu gira tən dabinun wasin di, ma nu yarimə ka wuri bεkε. U maa yemə dabinu bεkia, ka bèn wasin bee tia gu. ⁸ Ma nuku doo bakabu wāa wuu ge səə.

⁹ Durə goo wāa wuu ge səə, wi ba ra nεε Siməə. U ra n ka dobo dobo maamaaki dabiru m̀ Samarigibun wuswaaə, u maa tii garisi tən boko. ¹⁰ Təmbu kpuro bw̄εbw̄εbu sere ka damgibu, ba ra n win gari swaa daki gem gem kpa ba n m̀, wiya Gusunən dam bakam m̀.

¹¹ Ba ra nùn swaa daki yèn s̄ saa tεεbun di win dobo dobo ya ra n bu biti s̄aa. ¹² Adama ye tamba Labaari gea naane doke ye Filipu u bu waasu kua, ye ya ka Gusunən bandu ka Yesu Kirisin ȳsiru yā, ba bu batemu kua tən durəbu ka tən kurəbu. ¹³ Siməən tii maa naane doke ma ba nùn batemu kua. U Filipu sw̄i baama kpuro ma u biti kua too ye u səm damginu ka maamaaki wa ye ya kooramə.

¹⁴ Ye ɣəro be ba wāa Yerusalemə ba nua ma Samarigibu ba Gusunən gari naane doke ba bu Piεε

ka Yohanu gəria. ¹⁵ Ye ba tura mi, ba kanaru kua naane dokeo ben sã Hunde Dεero u ka du be sɔɔ. ¹⁶ Domi Hunde Dεero kun gina saramε ben goon mi, ba gesi bu batεmu kuawa ka Yinni Yesun yĩsiru. ¹⁷ Yera Piεε ka Yohanu ba bu nɔma sɔndi wirɔ, ma Hunde Dεero dua be sɔɔ.

¹⁸ Ye Simɔɔ u wa ma Hunde Dεero dua be sɔɔ sanam mε goro be, ba bu nɔma sɔndi wirɔ, yera u kĩ u bu gobi kē. ¹⁹ U nεε bu maa nùn yiiko ye wēyεɔ, kpa baawure wi u nɔmu sɔndi wirɔ Hunde Dεero u n da du yēro sɔɔ.

²⁰ Adama Piεε nùn sɔɔwa u nεε, wunε kaa kam ko ka wunen gobi sannu yèn sã a tamaa kaa kpĩ a Gusunɔn kēru ka gobi dwe. ²¹ A n̄ kpē a n nɔma mɔ sɔmbu te sɔɔ, domi wunen gōru ga n̄ dee dee sãa Gusunɔn wuswaaɔ. ²² Yen sã, a gōru gɔsio wunen kom kōsum di, kpa a Yinni kana u nun wunen bwisiku kōsunu suuru kua n̄ n koo koor. ²³ Domi na wa ma wunen daa ya sosu, ma toraru ta nun bɔkua.

²⁴ Simɔɔ u bu wisa u nεε, bεen tii i man kanaru kuo Yinnin mi kpa gāa ni i man sɔɔwa mi, nu ku man deema.

²⁵ Ye ba seeda ye di ma ba Yinnin garin waasu kua ba kpa, ba gɔsira ba Yerusalemun swaa wəri. Nge mε ba dɔɔ ba Labaari gean waasu mɔ Samarin baru kpa dabinu sɔɔ.

Filipu ka Etiopin wirugii goo

²⁶ Adama Yinnin gɔrado goo u ka Filipu gari kua u nεε, u seewo u da sɔɔ yēsɔn nɔm dwaru gia u swaa ye swĩ ye ya dɔɔ saa Yerusalemun di sere ka Gasa. Swaa ye, swaa tɔkɔra.

27 Ma u seewa u da. Miya u Etiopin tən kurə sunən dukian wunanəsun wirugii wa wi ba maatam kua. Durə wi, u da Yerusalemuə u ka Gusunə sā. 28 Yera u wiə u sō win dumin kəkε səə u Gusunən səmə Esain tireru garimə. 29 Hunde Dεero u Filipu səəwa u doo kəkε yen bəkuə.

30 Filipu u duka da kəkε yen mi, ma u nua durə wi, u garimə Gusunən səmə Esain tireru səə. U nùn bikia u nεε, n nun yeeri ye a garimə mi?

31 Wirugii wi, u wisa u nεε, aməna n ko n ka man yeeri ma n kun mə goo u man yi tubusia.

Ma u Filipu kana u kəkε ye yəəma bu sina sannu.

32 Ye wee ye durə wi, u garimə saa Gusunən garin di.

“Ba ka nùn da nge yāa te ba koo saka.

Nge yāa buu ge ga maari sēε sanam mε ba gen sansu buramə,

nge mεya u n win nəə baaye.

33 Ba nùn kawə, ma ba yina bu nùn siria dee dee.

Wara koo kpī u saa yen təmbun gari gere.

Domi ba nùn wāaru wunari, u n maa wāa tem mε səə.”

34 Durə wi, u Filipu bikia u nεε, na nun kanamə, a man səəwə warən sōna Gusunən səmə wi, u yeni yorua. Win tiin sōna? Nge goon sō.

35 Yera Filipu u waasu wəri. U torua ka səmən gari yi, ma u nùn Yesun Labaari gea tubusia.

36 Nge mε ba dəə sannu swaa ye səə, ba tura daaru garun mi, mi nim wāa. Ma durə wi, u nεε, nim wee, mba n man tie na n kon ka batemu ko. [

37 Filipu u nùn wisa u nεε, kaa kpī a batemu ko à n naanε doke ka wunen gōru kpuro.

Durə wi, u nεε, mεya na naanε doke ma Yesu Kirisi s̄awa Gusunən Bii.]

³⁸ Ma wirugii wi, u dera ba win kεkε yōrasia. Wi ka Filipu ba sara ba da daaru mi, ma u nùn batemu kua. ³⁹ Ye ba yara min di, Yinnin Hunde u ka Filipu doona. Wirugii wi, u n̄ maa nùn wa, adama u win swaa wəri u doona ka nuku dobu. ⁴⁰ Filipu maa deema u w̄aa wuu gagu s̄ə ge ba ra soku Asətu. U Labaari geən waasu kua mi, ka maa wuu si su w̄aa swaa ye s̄ə kpuro sere u ka tura Sesareə.

9

Səəlun ḡoru ḡəsiabu

(I maa mεerio Gərobun Kookoosu 22:6-16, 26:12-18)

¹ Sanam mε s̄əra Səəlu u yōrari dim dim u Yinnin bw̄abu n̄ni s̄ə u bu go. Ma u da ȳaku kowo t̄anweron mi, ² u nùn bikia u Yuuban m̄ennə yenugibu tirenu kua be ba w̄aa Damasiə kpa ù n gabu wa be ba swaa ye sw̄i, n̄ n t̄an durəbun na, n̄ kun mε t̄an kurəbu, u ka kp̄i u bu mwa u b̄ake u ka da Yerusalemuə.

³ Sanam mε Səəlu u d̄ə, ye u Damasi turuku kua, suaru s̄ə yam nùn burure w̄əllun di. ⁴ Yera u w̄əruma temə, ma u n̄ə gagu nua ga nεε, Səəlu, Səəlu, mban s̄əna a man n̄ni s̄əmə.

⁵ Səəlu u bikia u nεε, Yinni wuna were.

Ma Yinni nεε, n̄na Yesu wi a n̄ni s̄əmə. ⁶ A seewo a du wuu ge s̄ə, ba koo nun s̄ə ye kaa ko.

⁷ Durə be ba sanum mε d̄ə ka wi, ba yōra ba mari s̄ə s̄ə. Ba n̄ə ge nua, adama ba n̄ goo wa. ⁸ Səəlu u seewa tem di, adama baa mε u win n̄ni wukia u n̄

yam wa. Ba win nəmu nenuawa ba ka dua Damasiō.
⁹ U wəko kua sōo ita. U n̄ di saa ye sōo, u n̄ maa n̄ra.

¹⁰ N deema naanε dokeo goo wāa Damasiō wi ba ra nεε Anania. Yinni u ka n̄n gari kua kāsiru sōo u nεε, Anania.

Ma Anania u nεε, nε wee Yinni.

¹¹ Yinni n̄n sōowa u nεε, a seewo a da swaaə ye ba ra nεε Dendaru, Yudasın dirə, a bikia mi durə goo wāa wi ba ra soku Səəlu Taasigii. Wee, u kanaru m̄.

¹² Kāsiru sōo u durə goo wa wi ba ra nεε Anania, wi u dua mi u wāa ma u n̄n noma s̄ndi wirə u ka kparam yam wa.

¹³ Anania u nεε, Yinni t̄n dabina nu man durə win labaari sōowa, ka k̄sa kpuro ye u wunen t̄mbu kua Yerusalem̄. ¹⁴ Ma sa nua yāku kowo t̄nweroba n̄n n̄ə k̄a u ka t̄mbu kpuro mwa be ba wunen yīsiru sokum̄ mini.

¹⁵ Adama Yinni n̄n sōowa u nεε, a doo domi na durə wi ḡsa n̄n s̄m̄ə u ka n̄n yīsiru kpara t̄n tukobun mi, ka sinambu ka maa Isireliban suunu sōo. ¹⁶ Kon maa n̄n sōosi nge m̄ε u koo n̄ni swāaru wa n̄n yīsirun s̄.

¹⁷ Ma Anania u seewa u da u dua diru mi, u Səəlun wiru noma s̄ndi u nεε, Səəlu n̄n beruse, Yinni Yesu wi u nun kure swaaə sanam m̄ε a sisi, wiya man ḡrima a ka yam wa kpa a Hunde Dεero yibu.

¹⁸ Mii mii ḡānu w̄ruma win n̄nin di nge swāan kokosu, ma u kparam yam wa. U seewa, ma ba n̄n batemu kua. ¹⁹ Ye u di u kpa ma win dam mu wurama.

Səəlu u waasu m̄ə Damasiō

Ma Səəlu u sina sōo yiru ka naanε dokeobu Damasiō. ²⁰ Yande u da Yuuban m̄enn̄ə yen̄ə u

waasu m̀ u gerumə ma Yesu s̄awa Gusunən Bii.
 21 Be kpuro be ba gari yi nua, ba biti kua ba bikiana
 ba n̄ε, n̄ n̄ durə wiya mi, wi u raa be ba Yesun ȳisiru
 sokumə goomə Yerusalemuə, ma u na mini u ka bu
 mwa u b̄ake u ka da ȳaku kowo tənwerobun mi?

22 Səəlun waasu ya dam sosimə, u bu s̄osimə kam
 kam ma Yesu u s̄awa Kirisi wi Gusunə u ḡsa, sere
 Yuu be ba w̄aa Damasiə ba kpana bu wi gari wisi.

23 S̄ə m̄εrun biru Yuuba ba wesiana bu Səəlu go,
 24 ma Səəlu u gari yi nua. Ma ba wuu gen gb̄ararun
 k̄onn̄asu k̄sum w̄əri s̄ə s̄ə ka w̄kuru bu ka n̄n
 wa bu gon s̄. 25 Adama w̄kuru s̄ə, Səəlun bw̄abu
 ba n̄n sarasia ka bireru saa gb̄ararun f̄enti gaan
 di.

Səəlu w̄aa Yerusalemuə

26 Ye Səəlu u wurama Yerusalemuə u k̄i u ka
 naan̄ε dokeobu m̄enna, adama be kpurowa ba n̄n
 berum s̄a, ba n̄ tamaa u kua naan̄ε dokeo. 27 Yera
 Baanabasi u ka n̄n da gərobun mi, ma u bu s̄əwa
 nge m̄ε Səəlu u Yinni wa Damasin swaaə, ma Yinni
 u ka n̄n gari kua. U maa bu tubusia nge m̄ε
 Səəlu u ka Yesun ȳisiru waasu kua ka w̄ruḡeru
 Damasiə. 28 Gari yin biru Səəlu u w̄aa ka be sannu, u
 b̄əsu Yerusalemuə, u waasu m̀ ka w̄ruḡeru Yinnin
 ȳisiru s̄ə. 29 U maa ka Yuu be ba Gerekim t̄na
 gerumə, gari kua gasə ka sikirinə, adama ba swaa
 kasu bu ka n̄n go. 30 Sanam m̄ε wigibu ba gari
 yi nua ba ka n̄n da Sesareə ma ba dera u doona
 Taasiə.

31 Nge m̄εya Yesun yigberu Yudeaə ka Galileə, ka
 Samariə, ta ka alafia wa, ta dam m̀, ma ta sosimə
 ta d̄ə Yinni Gusunən nasiaru s̄ə ka Hunde D̄eron
 dam k̄eru.

Enən bekiabu

³² Piεε u maa bəsu baama kpuro. Yera sōo teeru u naanε dokeobu beram da be ba wāa Lidao. ³³ Miya u durə goo wa, win yīsira Enε. U sāawa yemə, u n̄ seere win kpin yerun di saa wōo nəoba itan di. ³⁴ Piεε u n̄n̄ sōowa u nεε, Enε, Yesu Kirisiwa nun bekiamə, a seewo a wunεn kpin yeru səme.

Mii mii u seewa. ³⁵ Təmbu kpuro be ba wāa Lidao ka Saronin baru kpaanu səo ba n̄n̄ wa, ma ba gōru gəsia ba Yinni naanε doke.

Dəəkasi u wurama gərin di

³⁶ N deema, Yopecə tən kurə naanε dokeo goo wāa mi, win yīsira Tabita. Teya ba maa mə Dəəkasi ka Gεεkim. Kurə wi, u ra n̄ səm geenu mə kpa u n̄ sāarobu somimə. ³⁷ Yera u bara u gu. Ba win goru disi wəka ba ka da ba kpī gidambisa wəllə. ³⁸ Yopecə ka Lida kun tondinε, yen sōna, ye naanε dokeo be ba wāa Yopecə ba nua ma Piεε u wāa Lidao, ba n̄n̄ təmbu yiru gəria bu n̄n̄ sō u na ben mi fuuku fuuku. ³⁹ Ma Piεε u seewa u ka bu da. Ye u tura mi, ba ka n̄n̄ da gidambisa yen wəllə. Gəminibu kpuro ba yō win bəkuə ba sumə ba n̄n̄ yabenu ka yānu ganu sōosimə ni Dəəkasi u kua sanam mε u wāa ka be. ⁴⁰ Piεε u be kpuro yara dii ten min di ma u yiira u kanaru kua. Yen biru u sīra goo ten bera gia u nεε, Tabita a seewo.

Yera kurə wi, u nəni wukia. Ye u Piεε wa u seewa u sina. ⁴¹ Ma Piεε u n̄n̄ nəmu nənua u seeya u yōrasia. Ma u naanε dokeobu ka gəmini be soka u bu Dəəkasi sōosi wasiru. ⁴² Yenin labaari ya nəora Yopecə kpuro, ma tən dabinu nu Yinni naanε doke.

43 Piεε u sǎo mεεru kua Yoπεo, yana kowo goon mi, wi ba ra soku Simǎo.

10

Piεε ka Kǎneru

¹ Tabu sunǎ goo u wǎa Sesareo tabu kowobun wuuru sǎo te ba ra nεε Italigiru, win yĩsira Kǎneru.

² Durǎ wi, u Gusunǎ nasie too, wi ka win yenugibu kpuro ba Gusunǎ sǎamǎ. U ra kanaru ko, u ra maa Yuuban sǎarobu somi gem gem. ³ Sǎo teeru, kǎba itan saka, u Gusunǎn gǎrado wa kǎsiru sǎo, u na win mi u nǎn soka u nεε, Kǎneru.

⁴ U gǎrado wi nǎni girari tii tii ka bεrum u nεε, mba n kua yinni.

Gǎrado nǎn sǎowa u nεε, Gusunǎ u wunεn kanaru mwa, u maa wunεn sǎm geenu wa ma u nun yaaya.

⁵ Tē, a gabu gǎrio Yoπεo bu durǎ goo sokuma wi ba ra nεε Simǎo, wi ba maa mǎ Piεε. ⁶ U sǎawa sǎo yana kowo goon yenuǎ wi ba mǎ Simǎo. Win dira wǎa nim wǎkun bǎkuǎ.

⁷ Ye wǎllun gǎrado wi, u ka nǎn gari kua u doona u kpa, Kǎneru u win sǎm kowobu yiru soka ka tabu kowo be ba ra n wǎa win bǎkuǎn turo wi u Gusunǎ nasie. ⁸ U bu ye kpuro tubusia, ma u bu gǎra Yoπεo.

⁹ Yen sisiru saa ye ba wǎa swaǎo ma ba Yoπε turuku kooma, Piεε u yǎowa dii teera wǎllǎ sǎo sǎon saka u ka kanaru ko. ¹⁰ N deema gǎǎra wi mǎ ma u kĩ u di. Ye ba nǎn doo kuammε yera u kǎsa. ¹¹ U wa Gusunǎ wǎlla wukiara ma beku te ta sǎare gǎgǎ bǎkǎ ta sarama, ba ten goonu nne deria. ¹² Te sǎo, yeε bwese bwesekawa wǎa mi, yi yi naasu nne mǎ

ka yi yi kabirimɔ ka gunɔsu. ¹³ Ma Piεε u nɔɔ gagu nua ga nεε, Piεε a seewo a ye go a tem.

¹⁴ Adama Piεε u nεε, aawo pai Yinni, na ñ yaa seserugia diire.

¹⁵ Nɔɔ ge, ga kpam gerua ga nεε, ye Gusunɔ u sokumɔ diira a ku maa ye garisi seseru.

¹⁶ Nge mɛya n kua sere nɔn ita. Yande beku te, ta wura wɔllɔ.

¹⁷ Ma Piεε u biti soora u tii bikia, mba kãsi ten tubusianu. Saa yera Kɔɔnerun gɔro be ba raa Simɔɔn yɛnu bikiamɔ, ba gu kamε ba yɔ gen kɔnnɔwɔ. ¹⁸ Ba yɛnugibu nɔɔ kɔ ba bikia sɔɔ goo ù n wãa mi, wi ba ra soku Simɔɔ Piεε.

¹⁹ Sanam mε Piεε u kãsi te bwisikumɔ, Hunde Dεero nùn sɔɔwa u nεε, n wee, tɔmbu ita gaba nun bikiamɔ. ²⁰ A seewo a sara a bu yɔsiri a ku diriri domi nɛna na bu gɔrima.

²¹ Ma Piεε u sara u da ben mi u nεε, nɛna durɔ wi i kasu. Mba i kasum na.

²² Ba nεε, Kɔɔneru tabu sunɔwa nun kasu, wi u sãa geegii u Gusunɔ sãamɔ ma Yuuba kpuro ba win seeda gea dimɔ. Wɔllun gɔrado dεero goowa nùn sɔɔwa u nun kasusio kpa u wunen nɔɔn gari nɔ.

²³ Yera Piεε u durɔ be duusia yɛnuɔ u bu yaare kua.

Yen sisiru u ka bu swaa wɔri, ma Yopen naane dokeobu gaba maa nùn yɔsiri. ²⁴ Yen sɔɔ itaseru ba Sesare tura, ba deema Kɔɔneru u win dusibu ka win bɔrɔba mɛnne u ka bu mara. ²⁵ Saa ye Piεε u yɛnu ge duɔ, Kɔɔneru u ka nùn yinnɔ da u nùn kpuna. ²⁶ Adama Piεε u nùn seesia u nεε, a seewo, domi nɛn tii tɔnuwa.

²⁷ Saa ye u ka Kɔ̀nɛru gari m̀, u dua dirɔ u wa wee tɔn dabinu mɛnnɛ. ²⁸ Ma u nɛɛ, bɛɛn tii i yɛ ma Yuuban wooda ya yina Yuu u ka tɔn tuko mɛnna n̄ kun mɛ u da win yɛnuɔ. Adama Gusunɔ u man s̄ɔsi ma n̄ n̄ weenɛ n̄ goo soku disigii. ²⁹ Yen s̄ɔna na n̄ gafara kasu na na yande ye i man soka. Tɛ̄, na bɛɛ kanamɔ, i man s̄ɔwɔ mban s̄ɔna i man kasusia.

³⁰ Kɔ̀nɛru u nɛɛ, gisɔ s̄ɔ n̄nɛn amadaare, na kɔba itan kanaru m̀ n̄n dirɔ. Suaru s̄ɔ durɔ goo u ȳra n̄n wuswaaɔ u yaberu sebua ta ballimɔ. ³¹ Ma u man s̄ɔwa u nɛɛ, nɛ, Gusunɔ u n̄n kanaru nua, u maa n̄n k̄nu yaaya ni na ra bwɛɛbwɛɛbu kɛ. ³² N̄ goo gario Yopeɔ u man Simɔɔ Piɛɛ sokuama wi u s̄a s̄ɔ yana kowo goo wi ba m̀ Simɔɔn yɛnuɔ nim w̄kun b̄kuɔ. ³³ Yen s̄ɔna na nun ḡria yande, a maa kua ye a ka na fuuku. Tɛ̄ bɛɛɛ kpuro sa w̄a mini Gusunɔn wuswaaɔ su ka n̄ ye Yinni u nun s̄ɔwa a sun s̄ɔ.

Piɛɛn waasu Kɔ̀nɛrun yɛnuɔ

³⁴ Ma Piɛɛ u gari sua u nɛɛ, tɛ̄ na gia ka gem ma Gusunɔ u tɔmbu kpuro garisi tia. ³⁵ Baawure wi u n̄n nasie ma u m̀ dee dee, u ra ȳro wure baa n̄ n̄ bwese teren na. ³⁶ Bɛɛ i Labaari gea yɛ ye u dera ba Isireliba waasu kua, ye n̄ s̄a alafian gari saa Yesu Kirisin min di wi u s̄a tɔmbu kpuron Yinni. ³⁷ I maa yɛ ye ya koorɔ Yudea kpuro s̄ɔ, ye ya torua Galileɔ, sanam mɛ Yohanu u win batɛmun gari waasu kua u kpa. ³⁸ I Yesu Nasaretigiin baaru yɛ n̄ge mɛ Gusunɔ u n̄n Hunde Dɛero ka dam wɛ̄. U da baama kpuro u s̄m geenu kua u tɔmbu bɛkia be Setam u dam d̄are, domi Gusunɔ w̄a ka wi. ³⁹ Bɛɛɛ sa s̄a yen seeda diobu ye u kua Yuuban baru

kpaanə ka Yerusalemuə. Ba maa nùn kpare dāa bunanaru wəllə ba go. ⁴⁰ Adama sō itase Gusunə u nùn seeya gərin di, ma u dera u tii sōsi. ⁴¹ N n̄ maa mə tambu kpurowa ba nùn wa ma n kun mə bεε seeda diobu tənə be Gusunə u gəsa yellun di, bεε be sa di sa nərə ka wi win seebu gərin din biru. ⁴² Ma u sun yiire su win gari tambu waasu kua kpa su seeda di ma wiya Gusunə u kua wasobu ka gəribun siri kowo. ⁴³ Gusunən səməbu kpuron gari yi win seeda dimə ma baawure wi u nùn naanə doke u koo win toranun suuru wa win yĩsirun s̄.

Tən tukobu ba Hunde Dεero mwa

⁴⁴ Saa ye Piεε u gari m̄, Hunde Dεero u sarama ben baawure s̄ə be ba gari yi swaa daki. ⁴⁵ Yuuban naanə dokeo be ba da mi ka Piεε sannu, ba biti soora yèn s̄ Gusunə u maa win Hunde Dεero tən tukobu w̄. ⁴⁶ Domi ba nua tən be, ba ka barum tukum gari m̄ ba Gusunə siaramə. Piεε u bikia u nεε, ⁴⁷ goo koo kpĩ u yina bu ka bu nim batemu ko b̄ s̄ə Hunde Dεero u dua nge bεε?

⁴⁸ U yiire bu bu batemu ko Yesu Kirisin yĩsiru s̄ə. Yen biru ba nùn kana u ka bu sina s̄ə yiru.

11

Piεε u Yesun yigberu

win gari tubusia Yerusalemuə

¹ Gərobu ka naanə dokeobu gabu Yudean tem kpuro s̄ə ba nua ma tən tukobu ba maa Gusunən gari nua ba yi wura. ² Sanam mε Piεε u wura Yerusalemuə, Yuuban naanə dokeobu ba nùn taarε w̄. ³ Ba nεε u dua tən tukobun yenuə be ba n̄ bango kue, ma u yaa dibu di ka be sannu.

⁴ Yen sōna Piεε u bu gari yi tubusia saa yin toren di sere ka yin n̄r̄o. ⁵ U nεε, sanam mε na wāa Yoƿe maro, ye na kanaru m̄ sō teeru na kāsiru wa. Na bekuru wa te ta s̄a nge ḡḡo b̄k̄o ta sarama Gusun̄o w̄allun di, ba ten goonu nne derie ma ta ȳra nen b̄kuo. ⁶ Ye na tu n̄ni girari na m̄era na yεε naasu nnegii wa, ka gberun yεε ka yεε yi yi ra kabiri ka maa gun̄su. ⁷ Ma na n̄o gagu nua ga man soka ga nεε, n seewo n go kpa n tem. ⁸ Adama na nεε, aawo pai Yinni, na n̄ yaa seserugia diire. ⁹ Na kƿam n̄o ge nua saa w̄allun di ga nεε, n ku ḡanu soku seseru ni Gusun̄o u sokum̄o diira. ¹⁰ Yabu yeni ya koorawa n̄n ita, yen biru ya kƿam wura w̄all̄o. ¹¹ Saa ye s̄o mii mii, dur̄bu ita be ba man ḡriama saa Sesaren di ba tunuma yenu mi na wāa. ¹² Hunde Dεero u man s̄ōwa u nεε, n ka bu doo, n ku diriri. Besεgibu n̄oba tia beni ba man ȳsiri ma sa dua dur̄ win yenuo. ¹³ U sun s̄ōwa nge mε u w̄allun ḡrado wa u ȳ win dir̄o u nεε, u goo ḡrio Yoƿe u ka Sim̄o sokuma wi ba maa m̄ Piεε. ¹⁴ Wiya u koo n̄n gari s̄o yi yi koo de wi ka win yenugibu bu faaba wa. ¹⁵ Ye na nen waasu torua Hunde Dεero u sarama be s̄o nge mε u kua besε s̄o d̄ma te. ¹⁶ Yera na Yinnin gari yaaya yi u nεε, Yohanu u ka nim batemu kua, adama ba koo besε batemu ko ka Hunde Dεero. ¹⁷ N n̄m̄n na, Gusun̄o ù n bu k̄eru k̄ā t̄n bweseru u sun k̄ā sanam mε sa Yinni Yesu Kirisi naane doke, wara nε n ka Gusun̄o swaa ganε.

¹⁸ Ye ba gari yi nua, ba ben sikirin̄o mari, ma ba Gusun̄o siara ba nεε, Gusun̄o maa t̄n tukobu ayeru w̄ε bu ka ḡru ḡsia, kpa ba n w̄aru m̄o.

Yesun yigberu Antiasio

19 Naane dokeobu be ba raa yarina baama kpuro nani swaarun sã te ta seewa sanam me ba Etieni go, ben gaba da sere tem me ba sokumɔ Fenisika maa tem bureru garu sɔɔ te ba sokumɔ Sipu, ka maa wuu gagun mi ge ba sokumɔ Antiɔsi, ba Labaari gea kparamɔ, Yuuba tɔnawa ba sɔɔmɔ. 20 Adama naane dokeobu gabu be ba Antiɔsi da saa Sipu ka Sirenin di, ba maa tɔn tukobu Yinni Yesun Labaari gea ye waasu kua. 21 Yinni Gusunɔn dam mu wãa ka be, ma tɔn dabinu nu gari yi naane doke ma nu gɔru gɔsia nu wura Yinnin mi.

22 Yen labaari ya Yesun yigberu deema te ta wãa Yerusalemuɔ, ma ba Baanabasi gɔra Antiɔsi mi. 23 Sanam me u tura mi, ye u wa nge me Gusunɔ u tɔn be durom kua, win nukura dora. Ma u bu dam kã ba n ka Yinni manine ka ben gɔrusu kpuro, 24 domi u sãa tɔn geo u Hunde Dɛero yiba ma win naane dokebu kpã. Ma tɔn dabinu tii Yinni wẽ.

25 Yen biru u Taasi da u ka Sɔɔlu kasu. 26 Ye u nùn wa u ka nùn da Antiɔsi mi. Be yiru ba sina mi wɔɔ gira ba menna ka Yesun yigberugibu ma ba tɔn dabinu Gusunɔn garin keu sɔɔsi. Antiɔsi miya ba gbia ba naane dokeobu soka Kirisigibu.

27 Saa ye sɔɔra Gusunɔn sɔmɔbu gaba Antiɔsi da saa Yerusalemun di. 28 Ben turo, wi ba sokumɔ Agabusi, u seewa u yɔra menna sɔɔ, ma u Gusunɔn gari gerua ka Hunde Dɛeron somiru u nɛɛ, gɔɔ bakara koo ko handunia kpuro sɔɔ. Nge meya ta maa kua tem yɛro Kolodun waati. 29 Yera naane dokeobu ba gɔru doke bu kɛru mɔrisia nge me ben baawuren mɔra nɛ, bu ka naane dokeobu somi be ba wãa Yudeaɔ. 30 Ma ba kua me, ba dera Baanabasi ka Sɔɔlu ba ka tu da guro gurobun mi.

12

Ba Yakabu go ma ba Piε pirisam doke

¹ Sanam me sɔɔra sina boko wi ba sokumɔ Herodu, u Yesun yigberun tambu gabu nɔma doke u ka bu nɔni sɔ. ² Wiya dera ba Yakabu, Yohanun mɔɔ mwa ba go ka takobi. ³ Ye u wa ma n Yuuba dore, u maa Piε mwa. N wee saa ye, pɛε ye ba n seeyatia doken tɔɔ bakara. ⁴ Ye ba nɔn mwa ba kpa, ba nɔn pirisam doke ma tabu kowobu wɔkura nɔɔbu ka tia ba nɔn kɔsu. Ba bu yi nne nne. Herodu u gɔru doke u nɔn siri tambun wuswaaɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun biru. ⁵ Ba Piε neni pirisam sɔɔ, adama Yesun yigberugibu ba kanaru mɔ gem gem win sɔ Gusunɔn mi.

Ba Piε yakia

⁶ Tɔɔ te Herodu u kɔi u nɔn yara pirisam di u ka da tambun mi, ten wɔkuru Piε u dweeya tabu kowobu yirun suunu sɔɔ. Ba nɔn bɔkua ka yɔni yiru, ma kɔsobu gaba maa wɔa pirisam kɔnnɔwɔ. ⁷ Suaru sɔɔ Yinnin gɔrado u kurama ma pirisam dii te, ta yam burura. Gɔrado wi, u Piε so yɛsɔɔ u nɔn yamia u nεε, u seewo fuuku fuuku.

Mii mii yɔni yi, yi wɔruma win nɔman di. ⁸ Ma gɔrado u nεε, a wunen yaberu sebuo kpa a wunen salubata doke.

Piε u kua me, ma gɔrado u kparam nεε, a wunen gɔgɔ wukirio kpa a man swi.

⁹ Piε u yara u nɔn swi, adama u tamaa u dosimɔwa, u n yɛ ye gɔrado u mɔ n sɔawa gem. ¹⁰ Ba pirisam kɔso gbiikobu sarari ka yiruse, ma ba gambo sisugia tura ye ya wɔa wuun bera gia. Yeya

ya kenjara ka tii ma ba yara ba swaa doo kame, ba gu swi. Ma gorado wi, u Piεε deri suaru so.

¹¹ Sanam me soora Piεε u tuba ye n nūn deema. Ma u tii soowa u nee, te na gia ma geema. Yinni Gusunowa u win gorado gorima u ka man yakia Herodun naman di, ka maa ye kpuron di ye Yuuba ba ki bu man kua.

¹² Ye gari yi, yi nūn yeeri yi kpa, u da Maarin yenu wi u saa Yohanu Maakun mero. Ton dabinu menne mi, ba kanaru mo. ¹³ Piεε u gambo so yenu konnowo ma kurō som kowo goo wi ba ra soku Roda, u da u swaa daki. ¹⁴ Ye u Piεεn noo tuba nuku dobu kun dere u gambo kenie, ma u duka gosira dirō u bu soowa ma Piεεwa waa konnowo. ¹⁵ Ba nūn soowa ba nee, a wiiramowa.

Adama u mo, ka geema ni.

Ma ba mo, win yarowa.

¹⁶ N deema Piεε u yo mi, u gambo soomō. Ye ba ye kenja, ba nūn tuba, ma ba biti soora. ¹⁷ U bu marisia ka nomu, ma u bu tubusia nge me Yinni Gusunō u ka nūn yara pirisom di. U nee, bu gari yi Yakabu so ka maa naane dokeo be ba tie.

Yen biru u doona u da gam gia.

¹⁸ Yen sisiru bururu nanda bakabu waa tabu kowobun suunu so. Ba waki ba mo, mana Piεε u doona. ¹⁹ Herodu u yiire bu nūn kasu, adama ba n nūn wa. Yen sōna u pirisom kosobu win gari bikia ma u wooda we bu ka bu da bu go. Yen biru Herodu u seewa Yudean di u da u sina soo meru Sesareo.

Herodun go

²⁰ N wee Herodu u ka Tirigibu ka Sidonigibu moru bara gem gem. Yen sōna ton be, ba kparana ba da win mi sannu. Ghiika ba ka Balatu boronu kua

wi u sãa sina bokon yɛnun səm kowobun wirugii. Yen biru ba da Herodun mi bu ka nùn suuru kana, domi ben temgibu ba ben dīanu waaməwa saa Herodun tem di.

²¹ Herodu u tōru yi te u koo bu wa. Ye tōo te, ta tura, u win gurumusuru sebua u sina win sina turaru wəllə ma u gari gerubu wəri. ²² Tən be, ba nɛɛ, Gusunən nəəwa mini, n n̄ tənuguu.

²³ Mii mii Yinnin gərado u na u Herodu so ma kəkənu na nu win wasi di ma u gu yèn sō wi tənu, u Gusunən yiiko mwa.

²⁴ Saa ye səə, ma Gusunən gari yi kpararamə yi sosimə.

²⁵ Ye Baanabasi ka Səəlu ba ben səmburu kua ba kpa, ba wura Yerusalemə. Ma ba Yohanu Maaku sua, u ka bu da.

13

Ba Baanabasi ka Səəlu gəsa ba gəra

¹ Gusunən səməbu ka keu koosiobu gaba wãa Antiasin Yesun yigberu səə. Ben yīsa wee. Baanabasi ka Simeə wi ba sokumə tən wōko, ka Lusiu Sirenigii, ka Manaheni wi ba nenua yenu teu ka Herodu sina boko, ka maa Səəlu. ² Səə teeru durə be, ba Yinni Gusunə sãamə ka nəə bəkuru sannu, yera Hunde Dɛero u bu səəwa u nɛɛ, bu Baanabasi ka Səəlu wunə nɛnɛm bu ka səmburu garu ko tən sō u bu soka.

³ Yen biru ye ba nəə bəkuru ka kanaru kpa, durə be, ba Baanabasi ka Səəlu nəma səndi wirə, ma ba dera ba doona.

Baanabasi ka Səəlu ba Sipu da

⁴ Sanam me Hunde Deero u bu gario, Baanabasi ka Soolu ba tura wuu gagun mi ge ba ra soku Selesi. Min diya ba goo nimkuu dua, ba ka tem bureru garu da te ba ra soku Sipu. ⁵ Sanam me ba tura Sipun wuu gagu saa ge ba ra soku Salamini, ba Gusunon gari waasu kua Yuuban menno yeno. Yohanu Maaku u bu yosiri u ka bu somi.

⁶ Ma ba tem bure baka te kpuro sarari ba tura sere wuu ge ba ra soku Pafosi. Miya ba Yuu dobo doboyii goo wa wi u saa somo weesugii. Win yisira Bariyesu. ⁷ U waa ka Seegiu Palusi, Sipun tem yero. Tem yero wi, u sawa bwisigii, yera u Baanabasi ka Soolu soka yen so u ki u Gusunon gari no. ⁸ Adama dobo doboyii wi, wi ba ra maa soku Elimasi ka Gerekim u bu yinari. U kookari mo u ka tem yero wi gosia naane dokebun swaan di. ⁹ Sanam meya Soolu wi ba maa sokumo Pulu, wi u Hunde Deero yiba, u dobo doboyii wi noni girari ¹⁰ u ne, wune wi a taki dibu ka daa kosa yiba, wune Setam bii ka gaa geenu kpuron wero, sere domma kaa n kasu a Gusunon gem gosia weesu. ¹¹ Te, wee, Gusuno u koo nun nomu ti, kaa woko ko, a n maa yam wasi soo meru.

Mii mii wokora duro wi wari, u yam bia, ma u simo u babi u goo kasu wi u koo nun nomu nene. ¹² Ye tem yero wi, u wa ye n kora, u Yesu naane doke. U biti soora Yinnin swaan garin so.

Pulu ka Baanabasi ba waa Pisin tem soo

¹³ Yen biru Pulu ka win kpaasibu ba goo nimkuu dua Pafosin di, ma ba wuu gagu tura ge ba ra soku Periga, Panfilin temo. Miya Yohanu u bu deri, u wura Yerusalemu. ¹⁴ Saa Perigan di ba da Antiso, Pisin temo. Tso werarugiru soo ba da Yuuban

mənnə yerə, ba sina. ¹⁵ Ye ba Məwisin woodan tirerun gam ka maa Gusunən səməbuginun gam gara ba kpa, mənnə gen wirugibu ba bu gəria ba nəe mero bisibu, i n gari gəe mə yi yi koo təmbu dam kē i geruo. ¹⁶ Pəlu u seewa u yəra u ka bu nəmu marisia. U nəe, bəe Isireliba, ka bəe be i Gusunə nasie, i swaa dakio. ¹⁷ Gusunə bəe Isireliban Yinni u bəsen sikadoba gəsa ma u dera ba kua bwese bakaru sanam mə ba wāa Egibitin temə. Yen biru u bu yara min di ka win dam bakam, ¹⁸ ma u ka bu təmana wəə weeru gbaburə. ¹⁹ U maa bwesenu nəəba yiru kpeerasia Kananin tem səə, ma u nin tem win təmbu wē mu n sāa begim. ²⁰ Ye kpuro ya kua wəə nəeru ka weeraakuru (450).

Yen biru Gusunə u bu kparobu wē n ka girari Gusunən səmə Samuelin waati. ²¹ Yera ba sunə bikia ma Gusunə u bu Səəlu Kisin bii wē, saa Bənyaməen bweserun di, ma u bandu di wəə weeru. ²² Ma Gusunə u nūn bandu yara u Dafidi kəsire kua, wīn sə u seeda di u nəe, u wa ma Dafidi, Isain bii u sāa tənū wīn bweseru u kī, wi u koo win kīru kpuro ko. ²³ Dafidi win bweserun diya, Yesu u yara wi Gusunə u kua Isireliban Faaba kowo nge mə u nəə mwəeru kua. ²⁴ Yesu u sere na, Yohanu u Isireliba kpuro waasu kua u bu səəwa bu gəru gəsia bu batəmu ko. ²⁵ Sanam mə Yohanu u wīn səmburu kpeema, u ra nəe, u n sāa wi ba mara, adama yəro u koo na win biru wīn baranu u n tura u pota.

²⁶ Tē, mero bisibu, bəe Aburahamun bweserun bibu, ka bəe be i Gusunə nasie, bəsera ba faaba yen gari gəriama. ²⁷ Domi Yerusalemugibu ka ben wirugibu, ba n Yesu wi tuba, ba n maa Gusunən səməbun gari tuba yi ba garimə təə wērarugiru

baatere. Adama ba yi yibia sanam me ba Yesu taare we. ²⁸ Ba n gāanu wa wi sō, ni nu ka gō weene, adama ka me, ba nee, Pilati u nūn goowo. ²⁹ Ye ba kpuro kua ba kpa ye ba yorua win sō, ba nūn sarasia dāa bunanaru wāllun di, ba kpēe sikiru sō. ³⁰ Adama Gusunō u nūn seeya gōrin di. ³¹ Sō dabunun baa sō u tii tambu sōasi be ba nūn swīma Galilen di ba ka na Yerusalemō. Tōn beya ba tē sāa win seeda diobu Isireliban mi. ³² Sa maa bēe Labaari gea nōsiamō ye ya ka Gusunōn nō mweeru yā te u bēsen sikadoba kua. ³³ Ye kpurowa u sun kua bēse be sa sāa ben bibu sanam me u Yesu seeya gōrin di, nge me ba yorua Dafidin womu yiruse sō, mi Gusunō u nee,

“Wuna a sāa nen Bii.

Gisōra na kua wunen tundo.”

³⁴ Gusunō u raa gerua u koo nūn seeya gōrin di kpa u ku maa kōsi. Yeya u gerua u nee,

“Kon bēe domaru kua te ta dēere ta n sika mō, tēn nō mweeru na Dafidi kua.”

³⁵ Yen sōna u kpam gerua Dafidin womu gagu sō u nee,

“A n derimō wunegii wi u naane mōn wasi yi kōsi.”

³⁶ Domi Dafidi u kua ye Gusunō u himba kua u ko win tiin waati sō. Yen biru u kpuna u gu ma ba nūn sikua ka win sikadoba sannu ma win wasi kōsa. ³⁷ Adama, wi Gusunō u seeya gōrin di, win wasi kun kōsa. ³⁸ N n men na negibu, i de i n yē ma saa win min diya sa bēe toranun suurun gari nōsiamō. ³⁹ Wiya maa baawure wi u nūn naane doke yakia kpuron di, ye Mōwisin wooda kun kpē yu ko. ⁴⁰ Yen sō, i tii laakari koowo, kpa ye Gusunōn sōmōba gerua n ku bēe deema, ye ba nee,

⁴¹ “I mēerio, bēe tōn yaako kowobu,

i biti sooro kpa i kam ko.

Domi kon gāanu ko been nani biru ni i n naane m̄
baa goo ù n beε nu tusia.”

⁴² Sanam me P̄lu ka Baanabasi ba yara menn̄
yerun di, t̄n be, ba bu kanam̄ bu k̄pam bu gari yi
s̄ t̄ō w̄rarugii k̄paaru s̄ō. ⁴³ Ye t̄mba yara menn̄
yerun di, Yuuba dabiru ka maa t̄n tukobu be ba
ḡsira Yuuba, ba P̄lu ka Baanabasi sw̄i. Ḡro be, ba
ka bu gari kua ba bu dam k̄ ba n ka w̄a Gusun̄n
durom s̄ō.

⁴⁴ T̄ō w̄rarugii k̄pa te s̄ō, kaa neε wuu gen
t̄mbu kpurowa ba menna bu ka Yinnin gari n̄.

⁴⁵ Sanam me Yuuba ba t̄n w̄ru ge wa, ba nis-
inu kua. Ba P̄lun gari siki, ba gari k̄si gerum̄.

⁴⁶ Adama P̄lu ka Baanabasi ba gerua ka w̄ruḡru
ba neε, tilasiwa bu beε Yuuba Gusun̄n gari s̄
ḡbiika. Adama ȳn s̄ i yi yina, ma i n̄ tii garisi be
ba ka w̄aru te ta ku ra kpe weenε, n wee, sa ko beε
deri, kpa su da t̄n tukobun mi. ⁴⁷ N wee ye Yinni
Gusun̄ sun yiire su ko. U neε,

“Na beε kua t̄n tukobun yam bururam, kpa i ka
faaba da handunian goonu nne kpuro s̄ō.”

⁴⁸ Sanam me t̄n tuko be, ba gari yi nua, ben
nukura dora, ma ba Yinnin gari siara. Ma be
Gusun̄ u raa ḡsa w̄aru te ta ku ra kpen s̄, ba
naane doke.

⁴⁹ Ma gari yi, yi n̄ora bera mi kpuro. ⁵⁰ Adama
Yuu be, ba wuun wirugibu ka kur̄ ȳsirugibu be
ba Gusun̄ s̄am̄ m̄ru seeya, ma ba bu kpare bu
P̄lu ka Baanabasi n̄ni s̄, ma ba bu gira bera min
di. ⁵¹ Ḡro be, ba bu ben naasun tua kpare, ma ba
doona Ikonimū. ⁵² Ka me, naane dokeobu ba nuku
dobu m̄, ba Hunde D̄ero yiba.

14

Pɔlu ka Baanabasi Ikonimuo

¹ Ikonimuo Pɔlu ka Baanabasi ba dua Yuuban mennɔ yera ma ba waasu kua sere tɔn dabinu naane doke, Yuuba ka maa Gerekiba. ² Adama Yuu be ba yina bu naane doke, ba tɔn tukobu mɔru seeya bu ka wa bu naane dokeobu kɔsa bwisikusi. ³ Gɔro be, ba sina mi sɔɔ mɛɛru, ba waasu mɔ ka wɔrugɔru ba Yinni naane sãa. U bu dam wɛ ba ka maamaaki ka sɔm damginu mɔ. Nge mɛya Yinni u ka sɔɔsi ma win durom mu sãawa gem. ⁴ Adama wuu gen tɔmbu ba bɔnu kua yiru. Gaba yɔra ka Yuuba sannu. Gaba maa yɔra ka gɔro be.

⁵ Sanam mɛya tɔn tukobu ka Yuu gabu, ka ben wirugibu sannu ba nɔɔ tia kua bu ka gɔro be wahala ko, bu be kpenu kasuku. ⁶ Ye Pɔlu ka Baanabasi ba gia mɛ, yera ba kpikiru sua Likonin temɔ Lisiti ka Dɛɛbeɔ, ka yen baru kpaanɔ. ⁷ Miya ba Labaari gea waasu mɔ.

Pɔlu ka Baanabasi

ba Lisiti da

⁸ Lisitiɔ Pɔlu ka Baanabasi ba durɔ goo wa win naasu gu u sã. U n̄ maa s̄ire mɛya ba ka n̄n mara. ⁹ U Pɔlun gari swaa daki. Yera Pɔlu u durɔ wi n̄ni girari ma u wa ma win naane dokebu tura u ka bekura, ¹⁰ ma u gbãra u n̄ɛɛ, a seewo a yɔra ka wunen naasu.

Durɔ wi, u seewa fia ma u sanum wɔri. ¹¹ Sanam mɛ tɔn wɔru ge, ga wa ye Pɔlu kua ga nɔɔguru sua ka Likonin barum ga n̄ɛɛ, bɛsɛn b̄na nu tɔmbu kɔsa ma nu na bɛsɛn mi.

12 Ba Baanabasi soka Susi, Pɔlu maa Herimesi *, yèn sɔ̄ wiya u waasu kua. 13 Ma yāku kowo goo wi u sāa Susin būu kōso, wìn būu dira wāa wuun bəkuə, u ka naa kinenu na, ka maa biibii wuu gen kənnəwə. Wi ka tən be kpuro ba kī bu goro be yākuru koosi. 14 Sanam mε goro be, ba ye nua, ba ben yabenu gēeka ma ba duki da tən wəru gen suunu sɔ̄ ba gbāsukumə ba nεε, 15 durə bεε, mban sōna i yeni m̀. Bεsɛn tii tamba nge bεε. Sa bεε Labaari gea tubusiaməwa, kpa i ka gōru gəsia sāa kamgirun di i wura Gusunə Yinni wason mi, wi u wəllu ka tem ka nim wōku taka kua, ka yabu kpuro ye ya wāa ye sɔ̄. 16 Yellu u dera tambu kpuro ba ben gōru kīru kua. 17 Adama u n̄ tii deri seeda sari, u gea kua, u bεε gura nεesiammε i ka dīanu wa gbeaə n̄n saa sɔ̄, kpa i n ka nuku dobu m̄.

18 Baa mε ba gari yi gerua, ka n̄ni swāa bakara ba tən be yinari bu bu yākuru koosi.

19 Adama Yuu gaba na Antiəsi ka Ikonimun di ba tən wəru ge swaa nim wia, ma ba Pɔlu kpenu kasuka ba n̄n gawa ba ka da wuun biruə domi ba tamaa u guwa. 20 Adama sanam mε naanε dokeoba na ba ȳə ba n̄n sikerenε, u seewa ma u wura wuu sɔ̄. Yen sisiru wi ka Baanabasi ba doona Dεebe gia.

Pɔlu ka Baanabasi

ba wura Sirin Antiəsiə

21 Pɔlu ka Baanabasi ba Labaari gean waasu kua Dεebeə, ma tən dabinu kua Yesun bwāabu mi. Yen biru ba kpam wura Lisitiə ka Ikonimuə ka maa Antiəsi ye ya wāa Pisidiə. 22 Ba naanε dokeobu

* **14:12** Herimesi - Herimesi u sāawa būu wi u ra būu ni nu tien gari tusie.

tāsisia ba bu dam kā bu ka yōra dim dim naane dokebu səə. Ba bu sōwa ma ba n̄ koo ko ba kun wahala dabinu wa bu sere du mi Gusunə u bandu swīi.

²³ Ma ba Yesun yigberu baatere səə guro gurobu kua. Ye ba kanaru kua ka nəə bəkuru ba kpa, ba bu Yinni nəmu səndia wi ba naane doke.

²⁴ Yen biru ba Pisidin tem sara ba tura Panfilin tem səə. ²⁵ Ye ba waasu kua Perigəə ma ba sara ba da Ataliaə. ²⁶ Min di, ba goo nimkuu dua bu ka kpa m wura Antiəsiə, Sirin wuu mi, mi ba raa bu Gusunə nəmu səndia u ka bu durom kē səmbu ten sō te ba kua ba kpa.

²⁷ Sanam mē ba tura Antiəsiə, ba Yesun yigberu menna, ma ba saara ye Gusunə ka bu kua kpuro, nge mē u swaa kua tən tukobu bu ka naane doke.

²⁸ Ma ba tē mi, ka naane dokeo be sannu.

15

Ba menna kua Yerusalemuə

¹ Saa ye Pəlu ka Baanabasi ba wāa Antiəsiə, durəbu gaba na saa Yudean di, ma ba naane dokeobu səəmə ba m̄, ba n̄ faaba wasi ma n̄ kun mə ba dera ba bu bango kua nge mē Məwisin wooda ya gerua. ² Pəlu ka Baanabasi ba ka bu sikirina gem gem gari yin sō. Ma naane dokeoba gōru doke bu Pəlu ka Baanabasi ka maa gabu gəri Yerusalemuə gərobu ka guro gurobun mi gari yin sō.

³ Yera Yesun yigberu ta bu səəru kua ba swaa wəri, ma ba Fənisī ka Samarin tem sara ba naane dokeobu səəmə nge mē tən tukobu ba maa Yesu naane doke. Yen baaru ya bu nuku dobu wē gem gem. ⁴ Ye ba tura Yerusalemuə, Yesun yigberu ka gərobu ka maa guro gurobu ba bu dam koosia. Ma

Pəlu ka Baanabasi ba bu saaria ye Gusunə u ka bu kua kpuro. ⁵ Adama Falisi gabu be ba naanɛ doke, ba seewa ba nɛɛ, tilasiwa bu naanɛ dokeo tən tuko be bango kua, kpa bu be sɔ bu Məwisin wooda swī.

⁶ Ma gərobu ka guro gurobu ba menna bu ka gari yi wesiana. ⁷ Ye ba gari yi gawamə, Piɛɛ u seewa u yōra u nɛɛ, nɛgibu i yē ma Gusunə u man wuna bɛɛn suunu sɔn di n tɛ, n ka tən tukobu Labaari gea nɔɔsia kpa bu naanɛ doke. ⁸ Ma Gusunə wi u tambu kpuron gōrusu yē, u tən tuko be seeda diiya ye u bu Hunde Dɛɛro kã nge mɛ u sun kã. ⁹ U n̄ gāanu wunanɛ bɛsɛ ka ben suunu sɔ. U maa ben gōrusu dɛɛrasia naanɛ dokebu n sɔ nge mɛ u sun kua. ¹⁰ N n mɛn na, mban sōna i Gusunən laakari mɛɛrimə tē ye i ka naanɛ dokeo be səmunu səbimə ni bɛsɛn sikadoba ka maa bɛsɛn tii sa kpana su səbe. ¹¹ Sa naanɛ sã ma sa faaba wa Yinni Yɛsun durom sɔ nge mɛ ben tii ba wa.

¹² Ma tən wəru ge kpuro ga mari ga Baanabasi ka Pəlu swaa daki. Ba bu saaria nge mɛ Gusunə u ka bu denda bu ka yīrenu ka səm maamaakiginu ko tən tukobun suunu sɔ. ¹³ Ye ba kpa, Yakəbu u seewa u nɛɛ, nɛgibu i man swaa dakio. ¹⁴ Siməɔ u bɛɛ tubusia nge mɛ Gusunə u gbia u kua u ka tii tən tukobu gabu gɔsia be ba koo soku wigibu. ¹⁵ Gari yi, yi sã tia ka gari yi Gusunən səməba yorua Gusunən gari sɔ, ba nɛɛ,

¹⁶ “Yinni Gusunə u nɛɛ,
saa yera na kon wurama
kpa n Dafidin diru seeya te ta wəruma.
Kon ten bansu seeya
kon kpa m tu bani.

¹⁷ Kpa tən be ba tie bu nɛ Yinni Gusunə kasu,

ka maa tən tuko be ba sãa nɛgibu.

¹⁸ Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua nɛ wi na gãa ni sɔɔsi yellun di.”

¹⁹ Yen sɔna nɛn bwisikunu sɔɔ, n n̄ weene su gãa sɛsɔginu doke tən tuko ben swaa sɔɔ be ba gõru gɔsiamɔ ba wuramɔ Gusunɔn mi. ²⁰ Adama su bu tireru kua su nɛɛ bu ku bũu sãa dīanu di, bu ku kɔɔ mɛnna tantanaru sɔɔ, bu ku yaa tem ye ba wĩru tɛma ba ka go, bu ku maa yaa yɛm di. ²¹ Domi tɛɛbun di wuu baagere sɔɔ ba ra Mɔwisin tirenu gari Yuuban mɛnɔ yenɔ tɔɔ wɛrarugiru baatere, kpa bu win gari waasu ko.

Ba tən tuko naanɛ dokeobu tireru mɔrisia

²² Ma n gorobu ka guro gurobu ka maa Yesun yigberu kpuro wɛre bu gabu gɔsi ben suunu sɔɔ, kpa bu be gari Antioɔsiɔ ka Pɔlu ka Baanabasi sannu. Ba Silasi gɔsa ka Yudu wi ba maa sokumɔ Baasaba, be ba bɛɛɛɛ mɔ naanɛ dokeobun suunu sɔɔ. ²³ Ma durɔ be, ba da ka tire te, te ta nɛɛ, bɛsɛ gorobu ka naanɛ dokeobun guro gurobu sa bɛɛ tɔburɔ, bɛɛ naanɛ dokeobu Antioɔsiɔ ka bɛɛ be i wãa Siri ka Silisin temɔ, bɛɛ be ba mara tən tukobu. ²⁴ Sa nua ma bɛsɛn gabu ba da bɛɛn mi ba bɛɛ burisina ba maa bɛɛn bwisikunu gɔsikia ka ben gari. Adama sa n̄ bu sɔɔwa bu ko mɛ. ²⁵ Yera sa wesiana su gabu gɔsi su bu bɛɛ gɔria ka bɛsɛn kīnasibu Baanabasi ka Pɔlu sannu, ²⁶ durɔ be ba ben wāaru kari bɔrie Yinni Yesu Kirisin yĩsirun sɔ. ²⁷ Yen sɔna sa bɛɛ Yudu ka Silasi gɔria be ba koo bɛɛ gari yi sɔ nɔɔ ka nɔɔ. ²⁸ Domi bɛsɛ ka Hunde Dɛɛro n sun wɛre su ku bɛɛ sɔmunu ganu sɔbi ma n kun mɔ nini. ²⁹ I ku bũu sãa dīanu di, i ku yaa yɛm di, i ku yaa tem ye ba wĩru tɛma ba ka go, i ku maa kɔɔ mɛnna tantanaru sɔɔ. I

n tii nenua yabu yeni kpuron di n ko n wēra. N kua tēru.

³⁰ Yera ba swaa wəri ba doona Antiōsiō. Ye ba tura mi, ba naanε dokeobu menna, ba bu tire te wē. ³¹ Ye ba tire te gara ta bu dam kā ma ben nukura dora.

³² Yudu ka Silasi be ba maa sāa Gusunən səmōbu, ba naanε dokeobu dam kā ba maa bu tāsisiā ka gari dabiru. ³³ Ye ba sōo yiru kua mi, naanε dokeoba bu nōo kana, ba nεε, bu gəsira ka alafia be ba bu gəran mi. [³⁴ Adama n Silasi wēre u ka gina bu sina.]

³⁵ Pəlu ka Baanabasi ba sina Antiōsiō. Be ka maa tən dabinu sannu ba Yinnin gari keu sōosi, ba maa yi waasu kua.

Pəlu ka Baanabasi ba karana

³⁶ Sōo mēerun biru Pəlu u Baanabasi sōowa bu kram wura bu naanε dokeobu bera wuu baagere sōo mi ba raa Yinnin gari waasu kua, kpa bu wa nge mε ba ka wāa.

³⁷ Baanabasi u kī Yohanu Maaku u ka bu da sannu. ³⁸ Adama Pəlu u gerua u nεε, n n̄ weene bu ka n̄n da domi u n̄ daa bu yōsiri ben səmburu sōo, u bu deriwa u gəsira Panfilin di. ³⁹ Yera ba sikirina too sere ba karana. Baanabasi u Maaku sua ma ba goo nimkuu dua ba da Sipuō. ⁴⁰ Pəlu u Silasi gōsa, ma naanε dokeobu ba bu kanaru kua ba nεε, Gusunən durom mu n ka bu wāa. Ma ba ben sanum wəri. ⁴¹ Ba da Siri ka Silisin temō ba Yesun yigbenu tāsisiāmō.

16

Timote u Pəlu ka Silasi yōsiri

¹ Pəlu u da Dεεbeō ka Lisitiō. Naanε dokeo goo wāa Lisiti mi, wi ba mō Timote. Win mero sāawa Yuu naanε dokeo, ma win tundo sāa Gereki. ² Naanε

dokeo be ba wãa Lisiti ka Ikonimuɔ, ba win seeda gea dimɔ. ³ Pɔlu u kī Timote u nùn yāsiri, ma u nùn bango kua Yuuban sɔ be ba wãa bera mi, domi be kpuro ba yē ma win tundo Gerekiwa. ⁴ Ma ba da da wuu ka wuu ba naane dokeobu sɔɔwa ye gərobu ka yigbe guro guro be ba wãa Yerusalemuɔ ba wesiana ba yi, kpa bu ye mem nɔɔwa. ⁵ Nge meya Yesun yigbenu nu tãsa naane dokebu sɔɔ, ma nu dabiru sosimɔ tōru baatere.

Pɔlu u kāsiru wa Torasiɔ

⁶ Hunde Dεero u n̄ dere bu Labaari gean waasu ko Asin temɔ. Yeya n dera ba Firiqi ka Galatin tem bukiana. ⁷ Ye ba tura Misin temɔ, ba kīa bu Bitinin tem du, adama Yesun Hunde bu yinari. ⁸ Yeya n dera ba Misin tem bukiana ba da yen wuu ge ba m̄ Torasiɔ. ⁹ Pɔlu u kāsiru wa w̄kuru. Kāsi te sɔɔ, u Masedɔnigii goo wa u ȳs u nùn kanamɔ u na Masedɔniɔ u ka bu somi. ¹⁰ Ye u kāsiri te wa, mii mii sa sɔɔru kua su ka da Masedɔniɔ, domi sa tuba ma Gusunɔwa u sun soku su ka bu Labaari gean waasu kua.

Lidia u naane doke Filipiɔ

¹¹ Torasiɔwa sa goo nimkuu dua, ma sa da Samɔtasin deedeeru, yen sisiru sa da Neapolisiɔ. ¹² Saa min diya sa da sa sɔɔ yiru kua wuu ge ba m̄ Filipiɔ. Wuu gera, sa gbia sa girari Masedɔnin tem sɔɔ. N deema Romugiba ba wuu ge mɔ. ¹³ Tɔɔ w̄rarugiru sɔɔ, sa yara wuu min di sa da daru b̄ɔɔ gagun mi, mi sa yīiyɔ kana yera ko n wãa. Sa sina sa ka kurɔbu gabu gari kua be ba menne mi. ¹⁴ Kurɔ goo wãa mi, wi ba m̄ Lidia Tiatiragii, wi u ra beku gobiginu d̄re ni ba w̄kua. U maa Gusunɔn bεere yē. U swaa daki ma Yinni Gusunɔ u win ḡru wukia

u ka Pəlun gari naane doke. ¹⁵ Kurə wi ka win yenuḡibu ba batemu kua. Ma u sun kana su da su sina win yenuə, sà n nùn garisi naane dokeo Yinni sɔɔ ka gem.

U sun kəkura sere sa wura sa da.

Pirisəm sɔɔ Filipiə

¹⁶ Sɔɔ teeru nge me sa dɔɔ kana yerə, sa ka wəndia yoo goo yinna wi u wɛɛku mə. Wɛɛku ge, gà n seewa u ra n geruməwa ye n ko n koorə. Win yinniba maa gobi beke waamə win sɔ. ¹⁷ U sun swīi beɛɛ ka Pəlu ma u gbāramə u mɔ, durə beni Yinni Wərukoon səm kowoba, ba nawa bu ka beɛ faaban swaa sɔɔsi.

¹⁸ Mɛya u ra n gerumə yam sāreru baatere sere Pəlu u gari yi tusa. Ma u sīira u wɛɛku ge sɔɔwa u nɛɛ, ka Yesu Kirisin yīsira na nun sɔɔmɔ, a yario saa win min di.

Mii mii ma wɛɛku ge, ga yara. ¹⁹ Ye win yinniba gia ma ba n̄ maa gobi wasi win min di, ba Pəlu ka Silasi mwa ba bu bərikia ba ka bu da siri kowobun mi, mi tambu ba ra mɛnnɛ. ²⁰ Ba ka bu da Romun wirugibun wuswaaɔ ba nɛɛ, durə beni ba beɛɛn wuu burisiməwa. Be Yuubara ²¹ ba maa komanu ganu sɔɔsimə ni beɛɛn woodaba ba yina su swīi beɛɛ Romugibu.

²² Ma tən wəru ga bu məru seesi, ma wirugibu ba Pəlu ka Silasin yabenu kasuka, ma ba wooda wɛ bu be dāa so. ²³ Ye ba bu dāa kpasira ba kpa, ba bu kare pirisəm dirə, ma ba pirisəm dirun kɔso wooda wɛ u bu n̄ni dokeo gem gem. ²⁴ Pirisəm kɔso wi, u wooda ye mɛm nɔəwa ma u Pəlu ka Silasi kpɛɛ sere dii sɔɔwə ma u ben naasu gan dāru doke.

25 Ye n kua wōku suunun bənnun saka, Pəlu ka Silasi ba kanaru m̀ ba womusu m̀ ba Gusunə siaramə. Ma pirişəm be ba wāa mi, ba bu swaa daki. 26 Suaru səə tem yīira ka dam ma pirişəm dira diira sere ka ten kpeεkpeεkuə. Mii mii ten gamboba kpuro ba kenikiara, ma pirişəm baawuren yəni kusira yi wəruma. 27 Ye pirişəm kōso u yanda, u wa pirişəm dirun gamboba ba wukiare, u tamaa pirişamba kpuro ba yakurawa. Yera u win takobi woma u kī u tii go. 28 Adama Pəlu u gbāra too too u nεε, a ku tii kōsa kua, bεε kpurowa sa wāa mi.

29 Yera pirişəm kōso wi, u fitila bikia ma u ka duka dua pirişəm dirə ma u yīira ka diiribu Pəlu ka Silasin wuswaaə. 30 U bu yarama təwə ma u nεε, tənwerobu, aməna kon ko n ka faaba waara.

31 Ba nεε, a Yinni Yesu naanε dokeo, kaa faaba wa wunε ka wunen yenugibu.

32 Ma ba ǹn Yinnin gari waasu kua, ka sere be kpuro be ba wāa win yenuə. 33 Saa tia ye, wōku te səə, pirişəm kōso wi, u ben bosu tea. Ma wi ka win yenugibu kpuro ba batemu kua yande. 34 U ka Pəlu ka Silasi da win dirə, ma u bu dīanu wē ba di. Wi ka win yenugibu, ben nukura dora gem gem yèn sō ba Gusunə naanε doke.

35 Ye yam mu sāra Romun wirugibu ba polisiba gəra bu da bu gere bu be durə be karo.

36 Ma pirişəm kōso wi, u gari yi Pəlu sōwa u nεε, wirugiba wooda wē n ka bεε kara wunε ka Silasi. Yen sō tē, i dəə n sēε.

37 Adama Pəlu u polisi be sōwa u nεε, aawo, ba sun so batuma səə, ba n̄ sun siri, ma bεen tii sa maa sāawa Romugibu. Yen biru ba sun kasa kua pirişəm

dirə. Wee tē ba kī bu sun yara asiri səə? Aawo, sere bu na ben tii bu sun yara.

³⁸ Polisiba ba ka gari yi da ba Romun wirugibu səəwa. Ye wirugii be, ba nua ma Pəlu ka Silasi ba sāawa Romugibu, yera ba nanda. ³⁹ Ma ba da ba bu suuru kana ba bu yara pirişəm di, ma ba bu səəwa bu wuu ge yario. ⁴⁰ Pəlu ka Silasi ba yara pirişəm diru min di ba da Lidian yenuə. Ye ba naanə dokeobu wa ba bu dam kā, yera ba doona.

17

Pəlu ka Silasi ba Tesalonika da

¹ Nge mε ba dəə ba wusu yiru sara si ba sokumə Anfişolisi ka Apoloni, ma ba tura Tesalonikaə mi Yuuba ba mənəə yeru mə. ² Nge mε Pəlun dənne u da mənəə yeru mi. Ma alusuma itan təə wērarugiru baatere u ka bu wesiana Gusunən gari səə. ³ U bu tubusia ma u bu səəsi gari yi səə ma Kirisi wi kun koo ko u kun nənə swāaru wa kpa u se gərin di. U maa bu səəwa ma Yesu wən gari u kparamə wiya Kirisi wi.

⁴ Be ba nən swaa daki səə, gaba gari yi wura, ma ba ka nən nəə tia kua wi ka Silasi. Meya maa tən tuko dabinu ba kua be ba Gusunən bεεε yē, ka maa tən kurə dabinu be ba sāa tən girobu wuu ge səə.

⁵ Adama Yuuba ba nisinu seewa ma ba tən bεrεtεkεba menna wuu səə ba wuu kpuro burina, ma be kpuro ba da Yasonin yenuə bu wa bu Pəlu ka Silasi yarama tən wərun wuswaaə. ⁶ Ye ba kun bu wa, ba Yasoni ka naanə dokeobu gabu gawa ba ka bu da wuun wirugibun mi. Ba gbāsukumə ba mə, tən be, be ba handunia kpuro gəsikiamə, ba maa na mini, ⁷ ma Yasoni u dera ba səbia win yenuə. Be

kpuro ba tem yēron wooda sankumə, ba nεε sina boko goo maa wāa wi ba m̀ Yesu.

⁸ Yuuban gari yi, yi dera tən wəru ge ka wuun wirugii be ba gari yi nua ba burisina. ⁹ Ma ba Yasoni ka naanε dokeo be karabun gobi bikia, ma ba dera ba doona.

Ba da Bereə

¹⁰ Mii mii naanε dokeoba dera Pəlu ka Silasi ba doona Bereə wə̀kuru. Ye ba tura mi, ba da Yuuban mennə yerə. ¹¹ Tən be ba wāa mi, ba laakari mə n kere tən be ba wāa Tesalonikaə. Ba gari yi mwa ka nuku dobu. Ba ra Gusunən gari wēeri tōru baatere bu ka wa ye Pəlu bu sōmə n n gem na. ¹² Yen saabuwa ben dabira naanε doke, ma Gereki tən kurəbu gabu be ba yīsinu yara ba naanε doke, ka sere maa tən durə dabinu. ¹³ Adama sanam mε Yuu be ba wāa Tesalonikaə ba nua ma Pəlu u maa Gusunən gari waasu m̀ Bereə, ba da mi, ma ba tən wəru məru seeya ba burisina. ¹⁴ Mii mii naanε dokeo be, ba dera Pəlu da nim wə̀kun bera gia, adama Silasi ka Timəte ba sina Bereə. ¹⁵ Be ba Pəlu yōsiri, ba ka nūn dawa sere Atenio. Yen biru ye ba kpm gəsirə Bereə, Pəlu u bu nəə mərisia u nεε, bu Silasi ka Timəte sə bu nūn naamwema fuuku.

Pəlu wāa Atenio

¹⁶ Sanam mε Pəlu u bu mara Atenio, win bwēra kun kpunε domi u wa būu turanu yiba wuu mi. ¹⁷ U ra Yuuban mennə yeru de u ka bu wesiana, be ka Gereki be ba Gusunən bεεε yē. U ra maa tambu waasu kue tōru baatere batuma mi wuugiba ra mennε. ¹⁸ Sanam mε u ka bu gari m̀ keu koosiobu

gabu be ba sāa Epikurigibu * ka Sitosiba † ba da win mi, ba ka nùn sikirinamə. Ben gaba nεε, mba durəsi gari bεkεgii wini u gerumə.

Ma gaba maa nεε, būu tukoba u ka yā. Ba yeni gerua yèn sō Pōlu u Yesun gari ka win seebu gōrin din waasu m̀.

¹⁹ Ma ba ka nùn da Arepaguə ‡, wəə bera mi wirugibu ba ra mēnne, ma ba nεε, sa kī su sōəsi kpaə te nōwa te a kparamə mi. ²⁰ Domi a sun gāa kpaanun gari sōəmə, sa maa kī su nin tubusianu gia.

²¹ N deema Atenigibu kpuro ka sere səə be ba ra nε mi, ba ra ben wērabun saa kpuro deriwa bu ka gāa kpaanun baaru nə, n̄ kun mε bu ka gere.

²² Pōlu u yōra mēnə yee ten suunu səə u nεε, bεε Atenigibu, na wa i sāawa be ba sāaru kī gem gem. ²³ Domi sanam mε na bəsu bεen wuu mi, na gāa dabinu mērimə ni i sāamə, na turaru garu wa tèn mi ba yorua, Gusunə wi sa kun yē. Tē Gusunə wi, wi bεε i sāamə yēru sariru səə mi, wiya na bεε tubusiamə. ²⁴ Wiya wi u handunia taka kua, ka yabu baayere ye ya wāa ye səə, u sāawa wəllu ka tem Yinni, u ku ra sinε dinu səə ni ba ka nōma bana. ²⁵ Təmbun nōma kun kpē yu nùn nōəri, domi u n̄ gāanu ganun bukata mə. Win tii tiiwa u yabu baayere wāaru ka wēsiaru ka bukata kpuro wēemə. ²⁶ Tən turon min diya u bwesenu kpuro taka kua ba ka terie handunia kpuro səə. Saa yellun di u saaba yi yi, ma u təmbun wāa yenu nəə burə yenu kua.

* **17:18** Epikurigibu - Ben yinni Epikuri u nεε, doo nōəra ta kpuro kere tənun wāaru səə. † **17:18** Sitosiba - Ba durə wi ba m̀ Siməən sōəsiru swīi wi u nεε, n weene tōnu u n deere, u win tənusi kīa, kpa u Gusunə bεεre wē. ‡ **17:19** Arepaguə - Ya sāawa guuru Atenio mi wuun wirugiba ra mēnne.

²⁷ Gusunə u yeni kpuro kua bu ka babi bu nùn kasu kpa bu nùn wa baa mε u n̄ ka bεsɛn baawure toma.

²⁸ Domi wi sɔɔra sa wāaru mə, wiya dera bεsɛn wasi suaramə, wi sɔɔra sa wāa, nge mε gabu bεsɛn tire yorobu sɔɔ ba nεε, sa maa sāa Gusunən bibu. ²⁹ N

n mɛn na, sà n sāa Gusunən bibu, n n̄ weenε su bwisiku ma Gusunə u sāa nge bwāaroku ge tɔnu u bwisika u ka nəma kua ka wura n̄ kun mε ka sii geesu, n̄ kun mε ka kperu. ³⁰ Gusunə u n̄ tɔmbun yellun yēru sariru garisi, adama tē u baama kpuron tɔmbu wooda wēemə bu ka gəsira ben kom kōsum di. ³¹ Domi u tōru yi tē sɔɔ u koo handuniagibu kpuro siri dee dee ka durə win saabu wi u gəsə, ma u nùn baawure sɔɔsi ye u nùn seeya gərin di.

³² Ye ba nua Pəlu u seebu gərin dɪn gari gerua, gaba nùn yaakoru kua, adama gaba nεε ba kī bu ra kɔam gari yi nə.

³³ Sanam mɛya Pəlu u doona ben suunu sɔɔn di.

³⁴ Ka mε, durə ben gaba naanε doke ma ba nùn swīi. Ben suunu sɔɔ durə goo wāa wi ba m̄ Deni, wi u sāa Arepagun siri kowo goo, ka maa kurə goo wi ba m̄ Damarisi, ka maa gabu.

18

Pəlu u Korinti da

¹ Yenin biru Pəlu u doona Ateni min di, u wuu gagu da ge ba ra soku Korinti. ² Miya u Yuu goo deema wi ba m̄ Akilasi, wi ba mara Pontuə. N n̄ tε ye u ka na saa Italin tem di ka win kurə Pisisila sannu yèn s̄ tem yēro Kolodu u wooda yara Yuuba kpuro bu yari Romun di. Ma Pəlu u ka bu bərənu kua, ³ u sina ka be domi səm bwese teera ba ra ko. Kuu bekurugina be kpuro ba ra ko. ⁴ Tɔɔ

wērarugiru baatere u ra Yuuban mennō yeru de u ka bu wesiana. U ra bu kākiri be ka Gerekiba bu ka Yesu naanε doke.

⁵ Sanam mε Silasi ka Timote ba tunuma saa Masedōnin di, Pōlu u win tii wē u ka waasu ko saa kpuro, u Yuuba sōmō ma Yesu sāawa Kirisi wi ka gem. ⁶ Adama ye ba nūn siki ba nūn gari kōsi gerusi, Pōlu u bu win yaberun tua kpare u nεε, bā n kam kua ben tiin taarewa, n n wi Pōlu wa. U maa nεε, saa gison di wi, u koo da u tōn tukobu waasu kua.

⁷ Ye u yara min di, ma u da u sina tōn tuko goon yenuō wi ba mō Titu Yusitu, wi u Gusunō nasie. Durō win dira wāa mennō yerun bōkuō. ⁸ Adama Kirisipu wi u sāa mennō yerun wirugii, u Yinni naanε doke ka win yenugibu kpuro. Korintigibu dabiru ba Labaari gea nua, ba maa Yesu naanε doke, ma ba bu batemu kua.

⁹ Gusunō u Pōlu sōwa wōkuru kāsiru sōo u nεε, a ku berum ko, a n gari yi gerumō, a ku mari, ¹⁰ na wāa ka wunε, goo kun kpē u nun nōma doke u sere nun gāa kōsunu kua. Domi tōn dabina nu wāa wuu ge sōo ni nu sāa negibu.

¹¹ Pōlu u sina wuu ge sōo wōo tia ka suru nōōba tia u bu Gusunōn gari sōōsimō.

¹² Sanam mε Galioni u sāa tem yēro Gerekiban tem sōo, Yuuba ba nōo tia kua ba Pōlu seesi ba ka nūn da siri yerō. ¹³ Ba nεε, durō wini u tōmbu bōriemōwa bu Gusunō sā ka swaa gaa ye wooda ya yina.

¹⁴ Ye Pōlu kī u gari gere, yera Galioni u Yuu be sōōwa u nεε, n n sāan na torarun gari, n kun mε kōsa gaa ye u kua, kon daa wura n bεε Yuuba swaa daki.

¹⁵ Adama n n garin sikirinōsun na, ka yīsa ka bεen

tiin wooda, beɛn gariya. Na ñ kpě n ko gari yin siri kowo.

¹⁶ Ma u bu kp̄ara yāa yāa siri yerun di. ¹⁷ Saa yera t̄n be kpuro ba S̄osit̄eni mwa, wi u s̄aa Yuuban m̄enn̄o yerun wirugii, ba n̄n̄n soberu w̄ari siri yerun wuswaā. Adama gari yi kun Galioni ḡaanu s̄aa.

P̄alu wura Antīasio

¹⁸ P̄alu u kp̄am sina Korinti mi s̄ō m̄ɛɛru. Yen biru u naan̄ɛ dokeobu n̄ō kana u da u k̄na Sankerēō domi u raa Gusun̄ō n̄ō m̄w̄ɛɛru * kua. Ma u goo nimkuu dua ka Pirisila ka Akilasi sannu ba doona Siri gia. ¹⁹ Ma ba tura Efesūō miya P̄alu u Pirisila ka Akilasi deri. Ma u dua Yuuban m̄enn̄ō yer̄ō, u ka bu wesiana. ²⁰ Ba n̄n̄n kana u s̄ō yiru ko ka be, adama u ñ wure. ²¹ Sanam m̄ɛ u doon̄ō, u bu s̄ōwa u n̄ɛɛ, ñ n Gusun̄an k̄irun na u koo kp̄am wurama ben mi.

Ma u goo nimkuu dua u doona saa Efesun di. ²² Ye u tura Sesarēō u Yerusalemu da u Yesun yigberu t̄obura. Yen biru ma u da Antīasio. ²³ Ye u s̄ō m̄ɛɛru kua mi, u kp̄am swaa w̄ari u b̄osu Galati ka Firigin tem s̄ō u naan̄ɛ dokeobu kpuro dam k̄ɛm̄ō.

Apolo u Efesu ka Korinti da

²⁴ Yuu goo wi ba m̄ò Apolo, wi ba mara Alesandirīō, u Efesu da. U gari gerubun k̄ɛru m̄ō n banda, u maa Gusun̄an gari ȳɛ s̄aa s̄aa. ²⁵ N deema ba raa n̄n̄n Yinnin swaa s̄ōsi ma u ye waasu m̄ò ka k̄iru, u ra maa Yesun gari tubusie dee dee, adama

* **18:18** n̄ō m̄w̄ɛɛru - N̄ō m̄w̄ɛɛ te, ta s̄aa wa te Yuuba b̄a n Gusun̄ō kua ba ku ra tam b̄omb̄om̄ n̄ō, ba ku ra maa k̄ōni sere b̄a n n̄ō m̄w̄ɛɛ te yibia.

Yohanun batemu kobu tənawa u yē. ²⁶ U waasu kua ka toro sindu Yuuban mənə yerə. Sanam mε Pirisila ka Akilasi ba win waasu nua, ba ka nùn da bee tia, ba nùn Gusunən swaa tubusia dee dee. ²⁷ Ye Apolo u gōru doke u Gerekiban tem da, naanε dokeoba nùn yen dam kā ma ba ben berusebu tireru kua be ba wāa Gerekiban temə bu ka nùn dam koosia. Sanam mε u tura mi, u bu somi gem gem be ba sāa naanε dokeobu Gusunən durom sō. ²⁸ Domi ka gari damgiya u ka Yuuban sikirinə kamia batuma səə, u bu sōsi saa Gusunən garin di ma Yesu sāawa wi Gusunə u gəsa.

19

Pəlu u Efesu da

¹ Sanam mε Apolo wāa Korintiə, Pəlu u kpa ka guunun bera ma u tura Efesuə. Miya u naanε dokeobu gabu deema ² u bu bikia u nεε, Hunde Dεero u dua bεε səə sanam mε i naanε doke?

Ba nùn wisa ba nεε, aawo sa n̄ mam nəre ma Hunde Dεero wāa.

³ Ma u nεε, batemu yerà i kua.

Ba nεε, Yohanun batemu.

⁴ Ma Pəlu u nεε, Yohanu u təmbu batemu kua be ba gōru gəsia toranun di ma u bu sōwa u nεε, durə goo u sisi win biruə, wiya Yesu wiya ba koo naanε doke.

⁵ Ye ba Pəlun gari yi nua, ma ba batemu kua Yinni Yesun yīsiru səə. ⁶ Pəlu u bu nəma səndi winə ma Hunde Dεero u dua be səə, ma ba ka barum tukum gari mə, ba maa gari gerumə yi yi wee Gusunən min di. ⁷ Durə be kpuron geera tura tənə wəkura yirun saka.

⁸ Ma Pɔlu u Yuuban mɛnnɔ yeru dua u ban te Gusunɔ u swiin waasu mɔ ka toro sindu sere suru ita u ka bu wesianamɔ u bu kɔkirimɔ. ⁹ Adama ben gabu ba bɔbia ba yina bu Yesu naanɛ doke, ba maa gari kɔsi gerua win swaa yen sɔ tɔn wɔru gen wuswaaɔ. Yen sɔna Pɔlu u bu deri, wi ka naanɛ dokeobu ba doona min di. Ba ra de bu wesianɛ tɔru baatere mɛnnɔ yeru garu sɔɔ te ta sɔa Tiranusigiru. ¹⁰ Nge mɛya ba kua wɔɔ yiru, ma tɔmbu kpuro be ba wɔa Asiɔ, Yuuba ka maa Gerekiba, ba ka Yinnin gari nua.

Sekefan bii tɔn durɔbu

¹¹ Gusunɔ u Pɔlu dam wɛ u ka sɔm maamaaki damginu ko ¹² sere baa bɔ n win wɛnya wokatii n̄ kun mɛ win sɔm koo yabenu sua ba sɔndi barɔbu wɔllɔ, ba ra bekurewa kpa wɛrekunu nu yari ben wasin di. ¹³ Yuu be ba bɔsu baama kpuro ba wɛrekunu yaramɔ, ben gaba maa kɔ bu Yinni Yesun yɔsiru soku be ba wɛrekunu mɔn sɔ bu nɛɛ, na nun wooda wɛɛmɔ ka Yesun yɔsiru, wi Pɔlu u ka waasu mɔ, a yario.

¹⁴ Yuuban yɔku kowo tɔnwero wi ba sokumɔ Sekefa, win bii tɔn durɔbu nɔɔba yiru, ba ra maa ko mɛ. ¹⁵ Yera wɛreku gagu ga nɛɛ, na Yesu yɛ, na maa Pɔlu yɛ, adama wara bɛɛ i sɔa.

¹⁶ Ma durɔ wi sɔɔ wɛreku ge, ga wɔa u yɔɔwa u tɔn be sɛre ma u bu so gem gem sere u bu kamia. Be kpuro ba yakura win yɛnun di tereru ka bosu. ¹⁷ Yuuba ka Gerekiba kpuro be ba wɔa Efesuɔ ba gari yi nua, ma bɛrum bu mwa be kpuro. Ma Yinni Yesun yɔsira bɛɛɛ wa gem gem. ¹⁸ Dabiru be ba naanɛ doke ba na ba gerua batuma sɔɔ ye ba ra raa ko, ma ba tuuba kua. ¹⁹ Dabiru be ba ra raa dobo

dobo ko, ba ka ben tirenu na ma ba nu dɔɔ meni baawuren wuswaaɔ. Goo u tire nin gobi dooru kua, nin geera kua fərətɔ dabi dabiru. ²⁰ Nge meya Yinni Gusunən gari yi kpararamɔ ka dam yi tāsimo.

Sanno Efesu

²¹ Yeniban biru, Pɔlu u gɔru doke u bɔsu Masedəni ka Gerekiban tem sɔɔ. Min di kpa u Yerusalemu da. U nɛɛ, ù n da mi, u n̄ koo ko u kun tura Romuɔ.

²² Ma u win sɔmɔbu yiru, Timɔte ka Erasutu gɔra Masedəniɔ, adama win tii u sɔɔ yiru kua Asiɔ.

²³ N deema saa ye, wahala baka gaa seewa Yesun swaan sɔ. ²⁴ Sii geesun seko goo wi ba ra soku Demɛturu u ra bũu wi ba sokumɔ Aritemin * dirun weenasiru kɔ. Sɔmbu te, ta sɔm kowobu are bɛkɛ wɛɛmɔ. ²⁵ Demɛturu u win sɔm kowobu mennə ka maa sekobu gabu ma u nɛɛ, durɔ bɛɛ i yɛ ma sɔmbu ten sɔna sa kuuramɔ. ²⁶ Bɛɛn tii i waamɔ, i maa nɔɔmɔ ma Pɔlu wi, u tən dabinu kəkura u maa bu swaa nim wia, n n̄ mɔ Efesu mi tɔna, ka maa Asin tem wuu dabinu sɔra, u mɔ, bũu ni tɔmba ka nɔma kua nu n̄ sãa Gusunɔ. ²⁷ N n̄ men na, bɛsɛn sɔmbura koo funɛ wenna. N n̄ mam te tɔna, ba n̄ koo maa bɛsɛn bũu Aritemin diru garisi gāanu ganu. Bũu win bɛɛɛ baka koo maa kpe, wi Asigibu ka maa tem baaman tɔmbu kpuro ba ra sã.

²⁸ Sanam mɛ tən be, ba gari yi nua, ba mɔru bɛsira, ba gbāsukumɔ ba mɔ, bɛɛɛ bakagiiwa, Efesugibun Aritemi.

²⁹ Ma wuugibu kpuro ba burinamɔ. Tən wɔru ga duki daamɔ diru mi ba ra dwee. Ma ba Pɔlun kpaasibu yiru gawa ba ka da mi. Beya Gayusi ka

* **19:24** Aritemin - Bũu win mi ba ra bii nɔna de.

Aritaaki be ba s̄aa Masedənigibu. ³⁰ Pəlu u k̄i u da tən wəru gen mi, adama naane dokeoba yina. ³¹ Tem mən wirugibu gabu be ba s̄aa win kpaasibu, ba maa n̄n n̄ə m̄arisia ba n̄e, u ku tii s̄əsi dii te s̄ə. ³² Dii te s̄əra t̄ambu kpuro ba gb̄asukum̄ə. Gabu ba gari tee gerum̄ə, gabu maa gari ḡe. Ben dabira kun mam ȳe ȳen s̄ə ba m̄enne mi. ³³ Yuu gaba Alesandu b̄arie tən wəru gen wuswaa, ma t̄ambu gabu ba tamaa wiya u dera wahala kpuro ya seewa. Alesandu wi, u tən be ka n̄mu marisia, ma u k̄i u bu gari yin asansi s̄ə. ³⁴ Adama sanam m̄e ba tuba ma u s̄awa Yuu, tən be kpuro ba gb̄asukum̄ə sere k̄aba yirun saka, ba m̄ə, b̄eere bakagiiwa Efesugibun Aritemi.

³⁵ Am̄en biru, wuun guro guro u bu marisia u n̄e, b̄e Efesugibu, baawure u ȳe ma b̄esen wuu Efesuwa Aritemi b̄eregiin dira w̄aa sa te k̄osu, ka maa win weenasii wi u surama saa w̄allun di. ³⁶ Goo kun kp̄e u gari yi siki. Yen s̄ə, i tii n̄enu s̄e, i ku ḡānu ko ka sendaru. ³⁷ I ka dur̄ə beni na mini baa m̄e ba n̄ ḡānu gb̄ene b̄esen b̄ūun dirun di, ba n̄ maa b̄esen b̄ūu gari k̄osi ḡe gerusi. ³⁸ Dem̄etiru ka win s̄əm kowobu b̄a n̄ gari ḡe m̄ə ka goo, sa siribun t̄oru m̄ə ka maa siri kowobu, i de bu ben gari ko mi. ³⁹ I n̄ maa gari ḡe m̄ə yi yi yini kere, i ko kp̄i i ka yi da wuun wirugibun mi. ⁴⁰ Domi ba koo kp̄i bu sun taare w̄e gis̄ən gari yinin s̄ə ȳen s̄ə yi n̄ wiru ka naasu m̄ə. B̄a n̄ maa sun yin asansi bikia, sa n̄ ȳe ye sa ko gere.

⁴¹ Ye u yeni gerua u kpa, u bu yarinasia.

20

Pəlu u Masedəni

ka Gerekiban tem da

¹ Sanam me ba waki ni kpa, Pɔlu u naane dokeobu mena. Ye u bu dam ka, u bu na kana u doona Masedani gia. ² Ye u basu tem me kpuro so, u naane dokeobu dam ka gem gem, ma u tura Gerekiban tem ³ u sina mi suru ita. Sanam me u ki u goo nimkuu du u Siri da, u deema Yuuba na tia kua bu ka nun go. Ma u goru doke u kpam kpe ka Masedani. ⁴ Sopateri, Pirusin bii wi u na saa Berendi, u Pɔlu yosiri, ka maa Aritaaki ka Sikundusi be ba na saa Tesalonikan di, ka Gayusi Deebegii ka Timote ka maa Tisiki ka Torofimu be ba na saa Asin di. ⁵ Beya ba gbia ba da ba sun mara Torasi. ⁶ Ye ba pee ye ba n seeyatia doken to bakaru kua ba kpa, sa da sa goo nimkuu dua Filipi. Ma so naabun biru sa bu deema Torasi mi sa alusuma tia kua.

Pɔlun bera daakibu Torasi

⁷ Alusuma buu, sa menne su ka yaa dibu ka maa Yinnin dia domaruginu di sannu, ma Pɔlu u waasu wari. Yen so u ki u doona yen sisiru, u win waasu denyasia ya tura sere wakurun bonu. ⁸ Fitilaku dabira wa gidambisa ye so, mi sa menne. ⁹ Aluwaasi goo wi ba me Etiki, u so fenenti. Nge me Pɔlu u win gari denyasiam, aluwaasi wi, u dom yibura sere u dweeya, ma u wuruma tem gidambisa itasen fenenti di. Ba nun sua ba deema gora. ¹⁰ Adama Pɔlu u sarama ma u yara u nun sua u nee, i ku nanda, win hunde ya wa.

¹¹ Ye Pɔlu u kpam wura gidambisa yen walla, u pee sua u murura ma sa di, ma u waasu kua sere yam ka sara, yen biru u doona. ¹² Ba ka aluwaasi wi wura yenu wasiru, ma ben nukura yemia gem gem.

Pɔlu u Miletu da saa Torasin di

¹³ Sa goo nimkuu dua, sa Pɔlu gbiiya sa da Asosiɔ, mìn di u koo ka sun goo du. Domi mɛya sa wesiana yèn sɔ̄ u kī u da mi ka naasu. ¹⁴ Ye sa ka nùn yinna Asosiɔ, mìn diya u ka sun goo dua sa ka da Mitileniɔ. ¹⁵ Min di, sa kpam goo nimkuu dua ma sa tura Kioɔ yen sisiru. Sisi kpaaru sa tura Samosiɔ, yen sɔ̄ itasewa sa Miletu dua. ¹⁶ Domi Pɔlu u gɔ̄ru doke u ku yɔ̄ra Efesuɔ, kpa u ku win saa kɔ̄ Asin tem sɔ̄ yèn sɔ̄ u sende u turi Yerusalemuɔ Pantikotin tɔ̄ru n̄ n koo koorɔ.

Pɔlu u ka yigbe guro gurobu gari m̄

¹⁷ Pɔlu u nɔ̄ m̄risia Efesuɔ saa Miletun di, u Yesun yigbe guro gurobu sokusia bu na bu ka nùn yinna mi. ¹⁸ Ye ba tunuma u bu sɔ̄wa u nɛɛ, bɛɛn tii i yɛ nge mɛ na s̄isina bɛɛn suunu sɔ̄ saa tɔ̄ tèn di na dua Asin tem sɔ̄. ¹⁹ Na Gusunɔn sɔmburu kua tii kawabu sɔ̄ ka ȳresu sannu. Na maa wahala dabiru wa yèn sɔ̄ Yuuba swaa kasu bu nɛn wāaru kpeerasia. ²⁰ I maa yɛ ma na n̄ bɛɛ arufaanin gāanu berue, na bɛɛ gem kpuro sɔ̄wawa batuma sɔ̄ ka maa yenusɔ. ²¹ Na Yuuba ka maa Gerekiba sɔ̄wa na nɛɛ, bu yario toranun di bu wura Gusunɔn mi kpa bu bɛɛn Yinni Yesu Kirisi naanɛ doke. ²² Wee tɛ̄ na Yerusalemu dɔ̄ nge mɛ Hunde Dɛero u man yiire, na n̄ maa yɛ yè n koo man deema mi, ²³ adama u man sɔ̄mɔ̄ mi kon da kpuro pirisɔm ka wahala man mara. ²⁴ Ka mɛ, na n̄ nɛn wāaru garisi gāanu n gesi nɛn sɔmburu dakura te Yinni Yesu u man yiire n ko. Sɔmbu tera n Gusunɔn durom Labaari gea kpara.

²⁵ Na bɔsu bɛɛn suunu sɔ̄ na ban te Gusunɔ u sw̄in waasu kua. Tɛ̄ na yɛ ma goo sari bɛɛn suunu

sɔɔ wi u koo man wa kpam. ²⁶ Yen sɔna na bɛɛ sɔɔmɔ batuma sɔɔ gisɔ, goo ù n kam kua bɛɛ sɔɔ, na ñ taarɛ mɔ. ²⁷ Domi na ñ gāanu ganu berua, na bɛɛ Gusunɔn himba kpuro nɔɔsia. ²⁸ I n tii sɛ, i maa gɔɔ kpuro kɔsuo ge Hunde Dɛero u bɛɛ nɔmu sɔndia, ge ga sãa Yinni Yesun yigberu. I tu kparo te u yakia ka win tiin yem. ²⁹ Na yɛ ma nà n bɛɛ derin biru gaba koo du bɛɛn suunu sɔɔ nge mɛ demakunu ra du yāanun suunu sɔɔ, ba ñ ko n wɔnwɔndu mɔ. ³⁰ Saa mam bɛɛn suunu sɔɔn di gaba koo gem gɔsia weesu kpa bu naane dokeobu swaa nim wia bu ka ko ben bwāabu. ³¹ N n mɛn na, i n tii sɛ. I yaayo ma wɔɔ itawa, na bɛɛn baawure kirɔ kua bururu ka yoka ka yīresu.

³² Tɛ na bɛɛ Gusunɔ nɔmu sɔndia na maa bɛɛ win durom gari nɔmu sɔndia. Gari yi, yi koo kpī yi bɛɛ tāsisia kpa yi bɛɛ faaba ko ka be kpuro be Gusunɔ u gɔsa u kua wigibu. ³³ Na ñ goon sii geesu ñ kun mɛ win wura ñ kun mɛ win yaberu bine koore. ³⁴ Bɛɛn tii i yɛ ma ka nen tiin nɔma na sɔmburu kua na ka tii diisia ka maa be ba ka man wāa. ³⁵ Na bɛɛ sɔɔsi yabu kpuro sɔɔ ma n weenɛ i sɔmburu ko gem gem nge mɛsum, kpa i dam sarirugibu somi, kpa i Yinni Yesun tiin gari yaaya ye u nɛɛ, kɛrun wɛɛbu bu nuku dobu mɔ n kere kɛrun mwaabu.

³⁶ Sanam mɛ Pɔlu u gari yi gerua u kpa, u yiira ma u kanaru kua ka be kpuro sannu. ³⁷ Be kpuro ba swī. Ye ba nùn bɔkasi, ba nùn nɔɔ kana ka kīru, ³⁸ ben nukura sankira n banda yèn sɔ u bu sɔɔwa ma ba ñ maa waanamɔ. Ma ba nùn yɔsiri sere goo nimkuu mi.

Pɔlu u Yerusalemu dɔɔ

¹ Ye sa nɔɔ kanana ka be sa kpa, sa goo nimkuu dua sa doona sɔru sɔrum mɛ Kɔsiɔ. Yen sisiru sa da Roduɔ. Saa min di, sa maa da Patarɔɔ. ² Miya sa goo nimkuu wa ge ga dɔɔ Fɛnisi gia, ma sa gu dua sa swaa wɔri. ³ Sa tem bureru garu wa te ba mɔ Sipu, sa tu sɛɛna bɛsɛn nɔm dwarɔ ma sa da Sirin tem gia. Sa Tiri dua, mi goo nimkuu ga koo sɔmunu sarasia. ⁴ Sa naanɛ dokeobu kasu ma sa ka bu sina alusuma bɔɔ teeru. Hunde Dɛɛro dera ba Pɔlu sɔɔmɔ u ku Yerusalemu da. ⁵ Adama ye bɛsɛn saa tura sa kpam wura goo nimkuu mi. Be kpuro ka ben kurɔbu ka bibu ba sun yɔsiri saa wuun di. Bɛsɛ kpuro sa yiira nim wɔkun goorɔ ma sa kanaru kua. ⁶ Ye sa nɔɔ kanana sa kpa sa goo nimkuu dua ma ba wura ben yɛnusɔ.

⁷ Saa Tirin di sa kpam swaa wɔri ma sa tura Tolemaisɔ. Miya sa sara goo nimkuun di ma sa da sa naanɛ dokeobu tɔbura ma sa kpuna mi nɔn teeru. ⁸ Yen sisiru sa kpam swaa wɔri ma sa tura Sesareɔ, ma sa da sa sɔbia Filipun yɛnuɔ wi u sɔa waasu kowo. N deema u sɔa tɔnu nɔɔba yiru yen turo be ba gasɔ gɔsa Yerusalemuɔ. ⁹ Durɔ wi, u bii wɔndiaba nɛɛ mɔ be ba sɔa Gusunɔn sɔmɔbu. ¹⁰ Ye sa sɔɔ mɛɛru kua mi, Gusunɔn sɔmɔ goo wi ba ra nɛɛ Agabusi, u na mi saa Yudean di. ¹¹ U na bɛsɛn mi ma u Pɔlun kpaka sua u win tiin naasu ka nɔma bɔkua u nɛɛ, n wee ye Hunde Dɛɛro u gerumɔ. Wi u kpaka yeni mɔ, Yuu be ba wɔa Yerusalemuɔ ba koo nɔn bɔke mɛsum kpa bu nɔn tɔn tukobu nɔmu sɔndia.

¹² Ye sa gari yi nua, bɛsɛ ka tɔn be ba wɔa mi, sa Pɔlu suuru kanam wɔri u ku Yerusalemu ye da.

¹³ Adama u nɛɛ, mban sɔna i sumɔ mɛsum ma i nɛn

warugaru kpeesiamo. Na mam saru sa n ka ghi Yinni Yesun yisirun so Yerusalemuo, n n mo bakubu tona.

¹⁴Ye sa deema u n besen gari wure, sa mari ma sa nee, Gusunon kiru tu kora.

¹⁵Amen biru sa besen saru kua ma sa doona Yerusalemu gia. ¹⁶Naane dokeobu gabu saa Sesaren di ba sun yosiri ba ka sun da Nasoni Sipugiin waro mi sa ko sobia. Duru wi, u naane doke n te.

Palu u Yakabu beram da

¹⁷Sanam me sa tura Yerusalemuo, naane dokeoba sun dam koosia ka nuku dobu. ¹⁸Yen sisiru Palu u ka sun Yakabu beram da ma Yesun yigbe guro gurobu kpuro ba menna mi. ¹⁹Ye Palu u bu tabura u kpa u bu saaria tia tia sambu te Gusuno u kua ton tukobun suunu so win waasun so. ²⁰Ye ba win gari nua, be kpuro ba Gusuno siara. Ma ba nun soowa ba nee, kinasi a wa? Yuuba nye nyewa ba naane doke, ma be kpuro ba kpa ka tii Mawisin wooda bakua. ²¹Ba bu wunen gari soowa ma a Yuu be ba wa tən tukobun mi so mo bu Mawisin gari deri, bu ku deema swi, bu ku maa ben bibu bango ko. ²²N n men na, mba sa ko ko. Ka gem ba koo no ma a tunuma wuu mi. ²³Yen so, a koowo ye sa ko nun so. Durubu nne gaba wa mi, be ba raa no mweeru kua. ²⁴A ka bu doo kpa i tii deerasia sannu kpa a ben konan gobi kasia. Nge meya baawure u ko n ka ye ma ye ba nua wunen so, n n gem, sanam me, ba koo wa ma wunen tii a Mawisin wooda swi. ²⁵Adama ye n sa tən tuko naane dokeobugia sa bu wooda yiya ma sa bu yen tireru marisia sa nee, bu ku bu sa dianu di, bu ku yaa yem di, bu ku yaa

tem ye ba wĩiru tema ba ka go, bu ku maa kɔɔ menna tantanaru sɔɔ.

²⁶ Ma Pɔlu u ka durɔ be da. Yen sisiru ba tii dɛɛrasia, ma u sãa yeru dua u bu sɔɔwa saa ye dɛɛrasia bin sanam koo kpe, kpa bu ben baawure yãkuru kua dɔma te.

Ba Pɔlu mwa sãa yerɔ

²⁷ Ye sɔɔ nɔɔba yiru ye, ya kpeeyɔ, Yuu be ba na Asin di ba Pɔlu wa sãa yerɔ. Ba tɔn wɔru burinasia, ma ba Pɔlu mwa. ²⁸ Ba gbãsumɔ ba mɔ, bɛɛ Isireliba, faaba woo! Durɔ wiya u ra de baama kpuro u n Isireliban kɔsa gerumɔ, ka ye n sãa Mɔwisin wooda ka maa sãa yee teni. Wee, u mam ka tɔn tukobu gabu na sãa yee dɛɛra tenin mi ma u tu disi doke.

²⁹ Ba yeni gerua yèn sɔ ba raa Torofimu Efesugii wa ka Pɔlu sannu wuu sɔɔ, yera ba tamaa Pɔlu u ka nùn dawa sãa yeru mi. ³⁰ Ma wuu ga buuburu yɔra kpuro, tɔmba duki naamɔ baaman di ma ba Pɔlu mwa ba gawa ba ka yara sãa yerun di. Mii mii ma ba ten gamboba kenua. ³¹ Sanam mɛ ba kĩ bu nùn go, yera Romun tabu sunɔ u nua ma Yerusalemu kpuro ya burinamɔ. ³² Mii mii u tabu wirugibu gabu sua ka tabu kowobu, ma u ka bu duka da tɔn wɔru gen mi. Sanam mɛ tɔn wɔru ge, ga nùn wa ka tabu kowobu sannu, ba Pɔlu soberu deri. ³³ Tabu sunɔ wi, u da Pɔlun mi, u nùn mwa ma u wooda wɛ bu nùn bɔke ka yɔni yiru. Ma u bu bikia, wara durɔ wi. Mba u kua. ³⁴ Gabu tɔn wɔru ge sɔɔ, ba gari tee gbãsumɔ, gabu maa gari gɛɛ, sere tabu sunɔ u kpana u gari yin gem gia wure bakanun sɔ. Yen sɔna u wooda wɛ bu ka Pɔlu da sansani gbãrarugian mi. ³⁵ Ye ba gbãra ten yɔɔturu tura tabu kowoba Pɔlu

sua ba sændi ben senu wəllə, tən wəru gen mərən sō. ³⁶ Ma tən be kpuro ba bu naa kətinu dimə ba gbāsukumə, ba m̀d̀ i ǹn goowo!

Pəlu u tii tubusia

³⁷ Sanam mε ba kī bu Pəlu duusia sansani gbārarugia mi, u tabu sunə bikia u nεε, kon kpī n ka nun gari ko?

Tabu sunə u ǹn bikia u nεε, a Gεεkim nəmə ro? ³⁸ N n mən na, a n̄ sāa Egibitigii wi? Wi u gasə dera tamba tem yērobu seesi, wi u tambu nərəbun suba nne menna (4.000) swaa diobun yigberun di, ma u ka bu da gbaburə?

³⁹ Pəlu ǹn wisa u nεε, nε Yuuwa, ba man marawa Taasiə, Silisin tem səə. Na sāa kpaə yēro wuu ge səə, ge ga yīsiru yara. Na nun kanamə, a de n ka tən be gari ko.

⁴⁰ Tabu sunə wi, u ǹn ayeru wē. Ma Pəlu u yəəwa yəətiru wəllə u tən be ka nəmu marisia. Ye ba mari, u bu səəwa ka Heberum u nεε,

22

¹ Bεε, nən bisibu ka baababa, i swaa dakio ye kon bεε sō n ka tii tubusia.

² Ye ba nua ma u ka Heberum gari m̀d̀, ba mari səə səə. Ma u nεε, ³ nε Yuuwa wi ba mara Taasiə, Silisin temə adama wuu geni səəra na biru di. Gamalielin miya na keu kua, na besen sikadoban wooda gia sāa sāa, ma na Gusunən beere yē nge mε beε kpuro i sāa gisə. ⁴ Na maa swaa yen tambu nən̄i səəwa goo gookum, na yen tən durəbu ka tən kurəbu mwεera na bəkua na pirisəm doke. ⁵ Yāku kowo tənwero ka Yuuban guro gurobu kpuro ba koo kpī bu man yen seeda diiya. Na tirenu mwa ben nəman di ni

ba Yuuba yorua be ba wãa Damasiə. Ma na da mi n ka swaa yen tambu mwa n bəke be ba wãa mi, kpa n ka bu na Yerusalemuə n seeyasia.

Pəlu u bu

win gəru gəsiabun gari səwa

(I maa məerio Gərobun Kookoosu 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Sanam mə na dəə na Damasi turuku kua səə wii wəllun saka, suaru səə yam bururam na bai wəllun di mu man wukiri. ⁷ Na wəruma temə, ma na nəə gagu nua ga nəe, Səəlu, Səəlu mban sənna a man nəni səəmə. ⁸ Na bikia na nəe, wuna were Yinni. U man səəwa u nəe, nənna Yesu Nasaretigii wi a nəni səəmə. ⁹ Durə be ba man yəsiriə ba yam bururam mə wa, adama ba n tuba ye yəro gerua wi u ka man gari kua. ¹⁰ Na bikia na nəe, mba kon ko Yinni. Ma u man səəwa u nəe, n seewo n du Damasiə. Miya ba koo man sə kpuro ye Gusunə u himba sã n ko. ¹¹ Yam bururam mən kpāara dera na wəko kua. Yen sənna nən kpaasiba man nəmu nənua sa ka dua Damasiə.

¹² N deema durə goo wãa mi, wi ba ra nəe Anania, u Gusunən bεεε yē, u Məwisin woodaba swīi. Yuu be ba wãa wuu ge səə kpuro ba win seeda gea dimə. ¹³ U na nən mi, u yəra nən bəkuə ma u nəe, Səəlu nən beruse, a yam waawo. Mii mii nən nəni wukiara ma na nùn wa. ¹⁴ U man səəwa u nəe, Gusunə bεsən sikadoban Yinni u man gəsa n ka win kīru gia, n ka Geegii wa, kpa n maa ka win nəən gari nə. ¹⁵ Domi kon ko win seeda dio, kpa n ka tambu kpuro sə ye na wa ka ye na nua. ¹⁶ Tē, mba n maa tie. N seewo bu man batemu ko, kpa n wobe n dεera nən toranun di na n Yinnin yīsiru sokumə.

Nge me Yinni u Pɔlu gɔsa

u ka tɔn tukobu waasu ko

¹⁷ Ye na wura Yerusalemuɔ, sɔɔ teeru sanam me na kanaru mɔ sãa yerɔ, na kãsa. ¹⁸ Kãsi te sɔɔ, na Yinni wa, u man sɔɔwa u neɛ, n koowo kpaaka kpa n yari Yerusalemun di mii mii. Domi wuu min tɔmbu ba ñ koo win gari wura yin seeda na dimɔ. ¹⁹ Na neɛ, Yinni ba yẽ sãa sãa ma na Yuuban mennɔ yenu da da, na tɔmbu mwɛɛra na bu so be ba nun naane doke. ²⁰ Dɔma te ba wunen seeda dio Etiɛni go, nen tii na wãa mi, na win gɔɔ wura. Nɛna na win gowobun yãnu kãsu ni ba suba. ²¹ Ma Yinni u man sɔɔwa u neɛ, n doo, domi u koo man gɔri n toma tɔn tukobun mi.

Pɔlu ka Romun tabu sunɔ

²² Tɔn be, ba Pɔlun gari swaa daki sere u ka yeni gerua u kpa. Sanam meya be kpuro ba gbãsukum wɔri ba neɛ, i nùn goowo, n ñ weene win bweseru ta n wãa.

²³ Ba kuuki mɔ, ba ben yabenu yɔwemɔ, ba tua seeyamɔ wɔllɔ. ²⁴ Romun tabu sunɔ wi, u wooda wẽ bu ka Pɔlu da sansani gbãrarugia sɔɔ bu nùn seni so sere u ka gem gere. Domi u kɩ u gia mban saabuwa ba nùn wuremɔ me. ²⁵ Ye ba Pɔlu bɔkua bu ka nùn so, u tabu sunɔ bikia wi u nùn yɔre, u neɛ, n weene i Romugii so i sere nùn siri?

²⁶ Ye tɔnwero wi, u gari yi nua, u da win tabu sunɔn mi, ma u nùn bikia u neɛ, mba a kɩ a ko mi. Durɔ wi, Romugiiwa.

²⁷ Ma tabu sunɔ u da u Pɔlu bikia u neɛ, a man sɔɔwɔ, wunɛ Romugiiwa?

Pɔlu u neɛ, meya.

28 Tabu sunə wi, u nεε, gobi bekeya na kəsia na ka sere kua Romugii.

Pəlu u nεε, mεya ba nε marawa.

29 Yen sōna tabu kowo be ba səoru sāa bu ka nūn seni so u ka gem gere, ba nūn deri mii mii. Ma berum tabu sunə wi mwa ye u nua ma Pəlu sāawa Romugii domi u dera ba nūn bəkuə.

Ba ka Pəlu da Yuuban

guro gurobun wuswaaə

30 Tabu sunə wi, u kī u gia kam kam yèn saabu wahala ye, ya seewa. Yen sōna sisiru u dera ba Pəlu kusia, ma u nεε yāku kowo tənwerobu ka Yuuban guro gurobu bu mennama. Ma u ka Pəlu da ben wuswaaə.

23

1 Pəlu u be ba mennε nəni girari, ma u nεε, mero bisibu, nεn gōru ga n̄ man taare wēemə domi na nεn wāaru diwa dee dee Gusunən wuswaaə, sere ka gisən gisə.

2 Yāku kowo tənwero wi ba ra soku Anania u be ba yō Pəlun bəkuə sōwa bu nūn soowo win nəəwə.

3 Pəlu u nεε, Gusunə koo nun so, gani kpika wunε! A sōwa a ka man siri Məwisin wooda səə, ma a maa kram wooda sara a nεε, bu man soowo.

4 Be ba yō win bəkuə ba nεε, Gusunən yāku kowo tənwerowa a kāka a wəmmə mε?

5 Pəlu u nεε, mero bisibu na n̄ yē yāku kowo tənwerowa. Domi Gusunən gari yi nεε, “I ku bεen təmbun wirugin kōsa gere.”

6 Ye Pəlu u tuba mennə ge səə, ma gaba sāawa Sadusiba, gabu maa Falisiba, yera u nəəguru sua mennə ge səə u nεε, mero bisibu, nε Falisiwa wi

Falisiba ba mara. I man sirimawa yèn sã na yĩiyò ma gərìba koo se gərìn di.

⁷ Ye u yeni gerua u kpa, Falisiba ka Sadusiba ba sikirinò wəri ma mennò ge, ga bənu kua yiru.

⁸ Domi Sadusiba ba ra nɛɛ gərìba kun seemò gərìn di, hunde ka wəllun gərado maa sari adama Falisiba ba wura ma yabu ita ye kpuro ya wāa. ⁹ Ma wure bakanu tunuma ben suunu sɔɔ ba sikirinamò ka dam, ma wooda yērobu gaba seewa Falisiba sɔɔ ba nɛɛ, sa ñ taare gaa wa durò wi sɔɔ. Wara yē nge hundewa ñ kun mɛ wəllun gərado goowa u ka nùn gari kua.

¹⁰ Sikirinò ge, ga kpɛa gem gem sere tabu sunò wi, u bɛrum kua bu ku raa Pòlu karana. Ma u win tabu kowobu wooda wē u nɛɛ, bu doo bu Pòlu wərama kpa bu ka nùn da sansani gbārarugian mi.

¹¹ Tɔɔ ten wɔkuru sɔɔ, Yinni Gusunò u Pòlu yōre ma u nɛɛ, a ku mwia kpana. Nge mɛ a man seeda diiya Yerusalemu mi, mɛya kaa maa man seeda diiya Romuò.

Ba Pòlun wāaru kasu

¹² Yen sisiru Yuuba ba mennà ba nɔɔ tia kua ba bōrua ba nɛɛ ba ñ gāanu dimò, baa nim ba ñ nərùmò ma n kun mò ba Pòlu go. ¹³ Tɔn be, ba tɔnu weeru kere be ba nɔɔ tia ye kua. ¹⁴ Ma ba da ba yāku kowo tɔnwerobu ka guro gurobu deema ba nɛɛ, sa bōrua sannu ma sa ñ gāanu dimò sere su ka Pòlu go. ¹⁵ N n mɛn na, sa kī bɛɛ ka guro gurobu i tabu sunò sã u ka Pòlu na bɛɛn mennò sɔɔ kpan, kpa n sãare nge i kī i kpan win gari mɛɛrim sɔmɛ. Bɛɛ sa ko n sɔuru sãa su ka nùn go u sere tunuma.

¹⁶ Adama Pòlun sesun bii tɔn durò u yina yen gari nua. U da u dua sansani gbārarugia yen mi, ma

u Pɔlu gari yi sɔɔwa. ¹⁷ Ma Pɔlu u tabu kowobun tɔnwero turo soka, u nùn sɔɔwa u ka aluwaasi wi doo tabu sunɛn mi domi u gari mɔ u kɪ u nùn sɔ.

¹⁸ Tabu kowobun tɔnwero wi, u ka nùn da tabu sunɛn mi, ma u nɛɛ, Pɔlu pirisɛm wi, u man soka ma u man kana n ka aluwaasi wi na wunɛn mi domi u kɪ u nun gɔanu sɔ.

¹⁹ Tabu sunɔ u aluwaasi win nɔmu nɛnuu u ka nùn da bɔɔrɔ u nùn bikia u nɛɛ, mba a kɪ a man sɔ.

²⁰ U nɛɛ, Yuuba ba nɔɔ tia kua bu ka nun bikia sia a ka Pɔlu da guro gurobun mɛnnɔwɔ, kpa n sɔare nge ba kɪ bu win gari mɛɛrim sɔmɛwa. ²¹ Adama a ku ben gari nɔ, domi ba tɔnu weeru kere be ba koo kuke swaaɔ bu ka nùn mwa. Be kpuro ba bɔrua ma ba n̄ dimɔ, ba n̄ maa nɔrumɔ ma n̄ kun mɔ ba nùn go. Baa tɛ ba sɔɔru sɔa bu ka ye ko. Wunɛn woodawa ba swaa daki.

²² Ma tabu sunɔ wi, u nɛɛ, a ku goo sɔ ma a man gari yini dɔmɛa. Ma u dera aluwaasi wi, u doona.

Ba ka Pɔlu da Felisin mi

²³ Ma tabu sunɔ wi, u tabu kowobun wirugibu yiru soka u nɛɛ, i tabu kowo goobu (200) sɔɔru koosio bu Sesare da, ka maasɔbu wata ka wɔkuru, ka sere yaasigibu goobu, ba n sɔɔru sɔa bu swaa wɔri kɔba nɔɔba nɛ wɔku te. ²⁴ I maa dumi gaari bɔkuo kpa i ka Pɔlu da sina wuu yɛro wi ba ra soku Felisin mi, i turi ka alafia.

²⁵ Yen biru tabu sunɔ u tireru yorua tɛ sɔɔ u nɛɛ, ²⁶ nɛ Kolodu Lisiasi, na nun tɔbura tem yɛro Felisi bɛɛɛgii. ²⁷ Yuuba ba durɔ wi mwawa, ba kɪ bu nùn go. Ye na gia ma u sɔa Romugii, yeya na da ka nɛn tabu kowobu na nùn wɔra. Yen biru na ka nùn da ben guro gurobun wuswaaɔ. ²⁸ Domi na kɪ

na n yē yèn sō ba nùn taare wēemə. ²⁹ Miya na gia ma u n̄ gāanu ganu kue ni nu ka gəə weene, baa mam pirišəm. Na deema ba nùn taare wēeməwa ben woodan garin sō. ³⁰ Sanam me ba man sōəwa ma Yuuba ba nəə tia kua bu ka nùn go, yande na dera ba ka nun nùn naawa. Na win taare wēəbu sōəwa bu na bu ben gari gere wunen wuswaaə.

³¹ Yera tabu kowo be, ba win wooda kpuro swīi. Ba Pəlu sua wōku te, ma ba ka nùn da sere Antipatiriə. ³² Yen sisiru tabu kowo be, ba wura ben sansaniə ma dumigibu ba ka nùn da wuswaaə. ³³ Ye ba tura Sesareə ba tem yēro tire te wē, ba maa nùn Pəlu tusia. ³⁴ Ye tem yēro u tire te gara u kpa, u Pəlu bikia bera mìn di u na. Pəlu nēē, Silisin di. ³⁵ Tem yēro u nēē u koo win gari nə sanam me win taare wēəbu ba tunuma.

Ma u wooda wē bu Pəlu kōsu Herodun sina kpaarə.

24

Yuuba ba Pəlu gari mani

¹ Sōə nəəbun biru, Anania yāku kowo tənwero u da Sesareə wi ka guro gurobu gabu sannu ka sere wooda yēro goo wi ba m̄ Terituru. Ba da tem yēron mi, ma ba Pəlun taare gerumə. ² Ba Pəlu soka, ma Terituru u nùn gari manibu wəri u nēē, Felisi beeregii, sa alafia mə gem gem ka wunen baruka. Wunen yam waa geebu bu dera a wooda dabiru kəsa bešen tem arufaanin sō. ³ Sa ye kpuro wura baama kpuro saa baayere səə, ka siarabu. ⁴ Adama na n̄ kī n̄ wunen saa kpuro di. Yen sō, na nun kanamə a ka sun temanə gari piiko ye sa mə səə. ⁵ Sa wa ma durə wini naanaanugiiwa, u ra sannəsu

seeyewa Yuuban suunu sɔɔ handunia kpuro sɔɔ. U maa sãa wuuru garun wirugibun turo te ba ra soku Nasarenegibu *. ⁶ U mam swaa kasu u ka sãa yeru disi doke. Sanam meya sa wi mwa. [Sa raa kã su nùn siri ka besen wooda, ⁷ adama tabu sunɔ Lisiasi u na, u sun nùn wɔrari ka dam. ⁸ Ma u wooda wẽ win taare wẽɔbu bu na wunen wuswaaɔ.] Wunen tii à n nùn gari bikia, kaa kpĩ a gãa ni kpuron gem wa nì sɔɔ sa nùn taare wẽemɔ.

⁹ Ma Yuuba ba gari yi kpuro wura ba nee, geema.

Pɔlu u win gari tubusia Felisin wuswaaɔ

¹⁰ Yera tem yẽro u Pɔlu gari wẽ ka yĩreru, ma Pɔlu seewa u nee, na yẽ ma a sãa siri kowo tem me sɔɔ saa wɔɔ dabirun di. Yen sɔ, kon gari gere n ka tii yina ka toro sindu. ¹¹ À n bikia ba koo nun sɔ, n n̄ mɔ n sɔɔ wɔkura yiru kere ye na ka Yerusalemu da n sãaru ko mi. ¹² Ba n̄ man wa na ka goo sikirinamɔ n̄ kun me na tɔmbu sannɔ nɔɔ kuurimɔ sãa yerɔ n̄ kun me ben mennɔ yeru sɔɔ, n̄ kun me wuu suunu sɔɔ. ¹³ Gari yi ba man manimɔ tẽ, ba n̄ maa yin seeda gaa mɔ. ¹⁴ Adama gãa teena na wura wunen wuswaaɔ, na Gusunɔ besen sikadoban Yinni sãamɔ ka swaa ye beni ba sokumɔ weesugia. Na maa Mɔwisin wooda kpuro naane doke ka maa Gusunɔn sɔmɔbun tirenu. ¹⁵ Na yĩyɔ bini mɔ Gusunɔ sɔɔ bi durɔ beni ba maa mɔ ma tɔmbu kpuro, tɔn geegibu ka tɔn kɔsobu, ba koo se gɔrin di. ¹⁶ Yen sɔna na hania mɔ baadomma, kpa nen gɔru gu ku man taare wẽ Gusunɔn wuswaaɔ ka maa tɔmbun wuswaaɔ.

* **24:5** Nasarenegibu - Tɔn be ba na Nasaretin di. Ba maa naane dokeo gbiikobu soka me yèn sɔ Yesu u na Nasaretin di.

17 Wɔ̄o dabirun biru na tē wura Yerusalemuɔ n ka nen tɔmbu somiru naawa kpa n maa Gusuno kēnu kē. 18 Mi sɔ̄ra ba man deema s̄a yerɔ, na tii deerasia. Tɔn wɔru sari mi, sannɔ nɔɔ kuribu maa sari mi. 19 Adama Asin Yuu gaba w̄a mi. N weenɛ ben tii bu na wunen wuswaaɔ bu seeda di b̄a n ḡaanu wa nɛ sɔɔ, 20 n̄ kun mɛ, a de durɔ beni bu gere taarɛ ye ba wa nɛ sɔɔ d̄oma te na ȳɔra guro gurobun mennɔn wuswaaɔ. 21 Ma n kun m̄o ḡaa tee n̄i sɔɔ na gb̄ara ye na ȳɔ ben suunu sɔɔ na nɛɛ, bɛɛ i man sirim̄owa gisɔ ȳɛn s̄ɔ na naanɛ doke ma ḡariba koo se.

22 N deema Felisi u naanɛ dokeben swaa ȳɛ, yera u Yuu be s̄ɔwa bu de tabu sunɔ Lisiasi ù n tunuma. D̄oma teya u koo ben gari yi w̄ɛeri.

23 U maa tabu kowobun tɔnwero wooda w̄ɛ u n gina Pɔlu doke piris̄am sɔɔ, adama u de u n tii m̄o mi, u maa de win kpaasibu bu n̄n beram na bu ka n̄n nɔ̄ri.

Pɔlu u da Felisi ka Durusilan wuswaaɔ

24 S̄ɔ m̄eerun biru Felisi u na ka win kurɔ Durusila, wi u s̄a Yuu. Ma u Pɔlu sokusia. Ye u tunuma ma ba n̄n swaa daki sanam mɛ u naanɛ dokebu Kirisi Yesu s̄ɔn gari m̄o. 25 Adama sanam mɛ Pɔlu u bu gem kobu ka gaya ka maa siri bi bu ween gari tubusiam̄o, Felisi u nanda, ma u nɛɛ, a doonɔ gina. Kon kparam nun soku n̄a n fɛɛ wa.

26 U raa maa ȳiyyɔ u koo gobi wawa Pɔlun min di. Yenin saabuwa u ra n̄n sokusie kiri kiri u ka n̄n gari ko.

27 Wɔ̄o yirun biru Pɔ̄ɔsiyu Fesitu u kua Felisin k̄osire. N deema Felisi u Pɔlu deri piris̄am sɔɔ ȳɛn s̄ɔ u k̄i u n bɛɛɛ m̄o Yuuban mi.

25

Pɔlu u kī u da tem yēron mi

¹ Ye Fesitu u tunuma Sesareo u ka sɔmburu sua, yen sɔo nnese u Yerusalemu da. ² Miya yāku kowo tɔnwerobu ka Yuuban guro gurobu ba Pɔlu durum mani, ba maa Fesitu suuru kana ³ u ka Pɔlu na Yerusalemu, domi ba gɔru doke bu nùn go swaaɔ. ⁴ Fesitu u bu sɔɔwa u nɛɛ, Pɔlu wāa pirisom sɔo Sesareo, nen tii na n̄ maa tɛɛmɔ n̄ ka wura mi. ⁵ Yen sɔ, i de su da mi ka bɛɛn wirugibu gabu sannu kpa bu gere tora te u kua.

⁶ Fesitu kun sɔo nɔɔba ita n̄ kun mɛ sɔo wɔkuru kere ben mi, u ka wura Sesareo. Ye u tura mi, sisiru u da u sina siri yerɔ ma u wooda wɛ bu ka Pɔlu na win wuswaaɔ. ⁷ Ye Pɔlu u tunuma, Yuu be ba na Yerusalemun di ba nùn suunu bure ma ba nùn kōsan taarɛ manimɔ yèn seeda ba n̄ mɔ. ⁸ Adama Pɔlu u ka tii yina u nɛɛ, na n̄ Yuuban wooda torari, n̄ kun mɛ s̄aa yeru, n̄ kun mɛ Romun tem yēro.

⁹ Fesitu wi, u kī u n̄ bɛɛrɛ mɔ Yuuban mi, yerɔ u Pɔlu sɔɔwa u nɛɛ, a kī a da Yerusalemu bu nun siri gari yin sɔo nen wuswaaɔ?

¹⁰ Pɔlu nɛɛ, aawo. Tem yēron woodan siri yerɔwa na yɔ, miya n̄ weenɛ bu man siri. Na n̄ Yuuba torari nge mɛ wunen tii a yɛ s̄aa s̄aa. ¹¹ Nà n̄ wooda sara, n̄ kun mɛ n̄ n̄ gāanu ganu kua ni nu ka gɔo weenɛ, na n̄ yinamɔ bu man go. Adama mɛm mɛ ba man manimɔ sɔo, gem mù kun wāa, goo sari wi u koo kpī u man bu n̄omu s̄ondia. Yen sɔ, tɛ na ka nen siribu dɔɔwa tem yēron mi.

¹² Ye Fesitu u ka wigibu wesiana u kpa, u Pɔlu sɔɔwa u nɛɛ, yèn sɔ a wunen siribu tem yēro n̄omu s̄ondia, win miya kaa da.

Ba ka Pɔlu da Agiripa ka Berenisin wuswaaɔ

¹³ Sɔɔ mɛɛrun biru, sina boko Agiripa ka win sesu Berenisi ba Sesare da bu ka Fesitu tɔbiri. ¹⁴ Ye ba sɔɔ yiru mɔ mi, Fesitu u sina boko wi Pɔlun gari sɔɔwa u nɛɛ, durɔ goo wãa pirisɔm sɔɔ wuu mi, wi Felisi u deri. ¹⁵ Sanam mɛ na Yerusalemu da, Yuuban yãku kowo tɔnwerobu ka guro gurobu ba man win toranu tubusia. Ma ba man bikia n nùn taare wɛ bu go. ¹⁶ Adama na bu sɔɔwa Romugibu ba ku ra de bu goo go ma n kun mɔ ba yɛro siri. Ba ra dewa wi ka win taare wɛɔbu bu gari ko nɔɔ ka nɔɔ. ¹⁷ Sanam mɛ be kpuro ba na wuu mi, na ñ dirira, adama yen sisira na bu sokusia siri yerɔ, ma na maa wooda wɛ bu ka Pɔlu na. ¹⁸ Win taare wɛɔbu ba seewa, adama ba ñ nùn gãa kɔsunun taare wɛ ni na raa tamaa. ¹⁹ Ben tiin sãarun gariya ba ka nùn sikirinamɔ, ka maa durɔ goon gari wi ba sokumɔ Yesu wi u gu. Adama Pɔlu u gerumɔ kam kam durɔ wi, u wasi. ²⁰ Na biti kua amɔna kon gari yin bweseru sirisina. Yen sɔna na Pɔlu bikia ù n kī bu nùn gari yin siribu kua Yerusalemuɔ. ²¹ Adama u win siribu tem yɛro nɔma sɔndia. Yera na wooda wɛ bu kpam nùn doke pirisɔm sɔɔ sere n ka nùn daasia mi.

²² Agiripa u Fesitu sɔɔwa u nɛɛ, nɛn tii na kī n durɔ win nɔɔn gari nɔ.

Fesitu nɛɛ, sia kaa nɔ.

²³ Yen sɔna sisiru Agiripa ka Berenisi ba tunuma siri yerɔ ka bɛɛɛ baka, ma tabu sinambu ka wuun wirugibu ba bu swīi. Ma Fesitu u wooda wɛ bu ka Pɔlu na. ²⁴ Fesitu nɛɛ, sina boko Agiripa ka bɛɛ kpuro be i wãa mi ka bɛɛɛ sannu, durɔ wi wee, win gari Yuuba kpuro ba ka na nɛn mi, be ba wãa wuu

mi ka be ba maa wāa Yerusalemuə. Ba gbāsukumə ba mə, n n̄ weenε u n maa wāa. ²⁵ N̄en tii na n̄ gāanu wa wi səə, ni nu ka gəə weenε. Adama yèn s̄ə win tii u win siribu tem ȳero n̄omu s̄əndia, na ḡoru doke n n̄un daasia win mi. ²⁶ Ka mε, na n̄ gāanu wa ni kon n̄enusi win gari səə n ka n̄en yinni tireru kua. Yen s̄əna na ka n̄un na bεε kpuron wuswaaə, n mam nεere wunε sina boko Agiripa, i ka win gari w̄εeri kpa n ka wa ye kon yore. ²⁷ Domi n n̄ man dee dee s̄āawε n ka p̄irisəm goo m̄ərisia kpa na kun gerua mban s̄əna.

26

Pəlu u tii tubusia

Agiripan wuswaaə

¹ Agiripa u Pəlu s̄əwa u ayeru mə u ka win gari tubusia.

Yera Pəlu u tambu marisia ka n̄omu, ma u tii tubusia u nεε, ² sina boko Agiripa, n̄en nukura dora gisə yèn s̄ə kon kp̄i n tii tubusia wunεn wuswaaə gari yi kpuro səə yi Yuuba ba man manimə. ³ Domi na ȳē ma a Yuuban komaru ȳē s̄ā s̄ā ka ben sikirinəsun gari. N n̄ m̄en na, na nun kanamə a temanə a n̄en gari swaa daki.

⁴ Yuuba kpuro ba n̄en wāaru ȳē saa n̄en aluwaasirun di. Ba ȳē ma Yerusalemuəra na biru di n̄en bweseru səə. ⁵ Ba man ȳē n tε. Yen s̄ə, b̄a n k̄i ba koo kp̄i bu man seeda diiya ma Falisiban swaa s̄əra na kp̄əa, ye ya Yuuban s̄aarun komaru n̄eni n kpuro kere. ⁶ Ma t̄ē, ba man siri mini yèn s̄ə na n̄əə mwεε te ȳiyo te Gusunə u b̄esen sikadoba kua. ⁷ N̄əə mwεε teya b̄esen bwesenu wəkura yiru nu

ka Gusunə sāmə gem ka tia bururu ka yoka. Sina boko, yīiyə bin sōna Yuuba ba man məm manimə. ⁸ Mban sōna bεε Yuuba i n̄ kpē i naanε doke ma Gusunə u gəribu seeyamə.

⁹ Nən tii na raa tamaa n weenε n Yesu Nasaretigiin yīsiru sanku ka swaa dabinu. ¹⁰ Meya na kua Yerusalemuə. Na wooda mwa saa yāku kowo tənwerobun min di, ma na naanε dokeobu dabiru doke pirisəm səə. Bā n maa kī bu ben gabu go nən nōmu ga ra n wāa səə. ¹¹ Nən dabira na ra bu so Yuuban mənno yenu kpuro səə, kpa n bu tilasi ko bu ka Gusunə gari kam gerusi. Na ka bu məru bεsira too sere na mam bu naa swīi wuu tukusə.

Pəlu u win gəru gəsiabun gari mə

(I maa mεerio Gərobun Kookoosu 9:1-19, 22:6-16)

¹² Ma Pəlu maa nεε, yāku kowo tənweroba man yəllaa kua na dəə Damasiə ka ben yiiko. ¹³ Sina boko, sōə wii wəllun saka swaa ye səə, na yam bururam wa mu na wəllun di mu sun wukiri nε ka be ba man yōsiriə. Yam bururam mε, mu sōəgim ballim kere. ¹⁴ Bεεε kpuro sa wəruma temə, ma na nəə gagu nua, ga ka man gari mə ka Heberum ga nεε, Səəlu Səəlu, mban sōna a man nən̄i sōəmə. Mεεra wa a tii mə nge naa kinε te ta ten yinnin dεki nəə semgia tεsumə. ¹⁵ Ma na bikia na nεε, wuna were Yinni. Ma Yinni nεε, nεna Yesu wi a nən̄i sōəmə. ¹⁶ Tē, a seewo a yōra. Na nun kuremawa n ka nun gəsi a ko nən səmə, kpa a ka gāa nin seeda di ni a wa kə ka maa ni kaa wa sanam mε kon kpam nun kure. ¹⁷ Kon nun yakia saa Isireliban nəm̄un di, ka maa tən tukobun min di bən̄ mi kon nun gəri, ¹⁸ a ka ben nən̄i wukia bu ka gəsira yam wəkurun di bu du yam bururam səə, kpa bu gəsira Setam dam di bu na Gusunən̄ mi,

kpa bu ben toranun suuru wa bu ayeru tubi di ka be sannu be Gusunə u gəsa u kua wigibu yèn sǎ ba man naanɛ doke.

Pəlu u win səmburun gari mǎ

¹⁹ Pəlu maa nɛɛ, sina boko Agiripa, yen sǎna na wəllun kǎsi te mɛm nǎwə. ²⁰ Na waasu kua, gbiikaa Damasiə ka maa Yerusalemə, yen biru Yudean tem kpuro sǎ, ka maa tən tukobun mi. Na bu sǎwə bu ben gǎru gǎsio bu toranu deri bu wura Gusunən mi, kpa bu gǎru gǎsiabun kookoosu sǎsi. ²¹ Yenin saabuwa Yuu gaba man mwa sǎa yerə ba ka swaa kasu bu man go. ²² Adama sere ka gisən gisə Gusunə u man kǎsu, na ka wǎa na seeda dimə tǎmbu kpuron wuswaa, baka ka buu. Na n gǎanu gerumə, ma n kun mə ye Gusunən sǎmǎbu ka Məwisi ba gerua ben tireru sǎ ba nɛɛ ya koo kora. ²³ Yeya, Kirisi u n koo ko u kun nǎni sǎre, kpa u n sǎa gbiikoo wi u koo se gərin di u ka yam bururam gari kpaa Yuuban mi ka maa tən tukobun mi.

Pəlu u kǎ Agiripa u ko Kirisigii

²⁴ Sanam mɛ Pəlu u tii tubusia mɛsum, Fesitu u gbǎra u nɛɛ, Pəlu, a wiiraməwa! Wunɛn keu baka ya nun wiiro kua.

²⁵ Pəlu nɛɛ, Yinni Fesitu na n wiiramə. Gari yi na gerumə yi sǎawa gem, yi maa swaa swǎi. ²⁶ Domi sina boko Agiripa u gari yin asansi yǎ. Na maa ka nùn gari mǎ ka toro sindu yèn sǎ na yǎ ma yen gɛɛ kun nùn berue, domi gari yi, yi n koore gbɛnum. ²⁷ Sina boko Agiripa, a Gusunən sǎmǎbun gari naanɛ doke ro? Na yǎ sǎa sǎa ma a yi naanɛ doke.

²⁸ Agiripa u Pəlu sɔwə u nεε, n̄ n sosi fiiko kaa n kī a de n ko Kirisigii.

²⁹ Pəlu u nεε, baa n̄ n domman na, Gusunə u de a ko Kirisigii n kun mam wunε tənə, n koorə mε ka be ba n̄n gari nɔmɔ mini kpuro gisə, kpa i n s̄a nge nε, yəni yi ba man doke baasi.

³⁰ Sanam mεya sina boko ka tem ȳero ka Berenisi, ka be ba s̄ mi, ba seewa. ³¹ Ye ba yariə, ba s̄ɔnamɔ ba m̄, durə wi, u n̄ ḡānu kue ni nu ka gəə weenε, baa mam pirisəm.

³² Ma Agiripa u Fesitu sɔwə u nεε, durə wi, ù kun win siribu tem ȳero n̄mu s̄ndie, sa ko raa kpī su n̄n kara.

27

Ba ka Pəlu Romu dɔ

¹ Sanam mε ba ḡru doke su ka Italin tem da ka goo nimkuu, ba Pəlu ka pirisəm gabu Yuliu n̄mu s̄ndia wi u s̄a Romun tabu kowo wuuru garun tənwero te ba sokumɔ tem ȳerogiru. ² Sa goo nimkuu dua ge ga na saa Adamitin di ga dɔ ga n Asin tem bεwe. Ma sa swaa w̄ri. N deema Aritaaki, Masedonigii wi u na saa Tesalonikan di, u w̄a ka bεε. ³ Yen sisiru sa tura Sidoniə. Yuliu u Pəlu tən geeru kua, u dera u da u win kpaasibu bera bu ka n̄n w̄ ȳen bukata u m̄. ⁴ Ye sa doona wuswaaə woo bəkə ga sun sweemə. Yen s̄na sa da sa Sipun tem bεwa mi woo ga ka nε. ⁵ Ye sa Silisi ka Panfilin tem bεwa, sa tura Miraə Lisin temə. ⁶ Miya bεs̄n tabu kowo tənwero u goo nimkuu gagu wa ge ga na saa Alesandirin di ga dɔ Itali gia, ma u sun ge duusia.

⁷ Sōo dabira sa da tēru tēru ka wahala sa sere da Sinidin bōkuo. Ye woo bōkō ga yina su da wuswaa, sa gēra sa da sa Keretin tem bēwa sa kpa ka Saamānen bōkuo. ⁸ Ma sa ye sara ka wahala baka sa tura yam gam mē ba mō Alafian Wēra yeru, mē mu wāa wuu gen bōkuo ge ba mō Lase.

⁹ Sa sina mi sōo mēru sere ba ka nōo kusia, ma bēsen wuswaa daabu kua kari baka domi saa ye, ya ka goo nimkuu sē. Yen sōna Pōlu u bu kirō kua u nē, ¹⁰ durō bē, na wā ma bēsen wuswaa daabu kun koorō n kun ka kari ka munuse. N n sōmunu tōna nu koo kam koo ka goon tiwa ka sere bēsen tiin wāaru.

¹¹ Adama tabu kowo tōnwero u goo temō ka goo yēron gari swaa daki n kere Pōlugii. ¹² Goo yōra yee te, ta n weene bu yōra mi woorun sanam. Yen sōna ben dabira nē, bu doona min di, kpa bu kookari ko bu ka turi Fenikiō mi Keretin tem goo yōra yeru gara wāa, te ta mēera sōo duu yerun yēsa ka yēsa. Miya ba kī ba n wāa woorun sanam.

Woo bōkō ga seewa

nim wōku wōllo

¹³ Woo fēre fērebu ga seema nim wōku gian di, ma durō be, ba taa ben daabu koo koorawa nge mē ba kī. Yera ba goo yōratia gawama nim di, ba goo wuka ba Keretin tem bēwe turuku turuku.

¹⁴ Adama ye n sosi fiiko, woo bōkō ge ba ra soku Erakilam ga seewa saa tem burerun beran di. ¹⁵ Ga goo nimkuu swee ma yēn sō sa n kpīa su goo ge sīisia woo gen deederu, sa n maa kookari gaa kue, sa dera woo ge, ga ka goo ge da mi ga kī. ¹⁶ Ma sa da sa tem bure piibu bēwa ge ba mō Koloda mi woo ga ka nē. Miya sa kpīa sa goo nimkuun goo piibu

gawa ka wahala baka sa ka gu duusia. ¹⁷ Ye sa gu duusia sa kpa, ba goo nimkuu ka wɛɛ gɛɛ bɔkua ka dam. Yera ba gen beka ka wɛɛ kusia, ma ba dera woo ga ka gu da mi ga kī yèn sɔ ba bɛrum kua bu ku raa de Sirituɔ bu yani sɛeri kuru kara. ¹⁸ Yen sisiru, nge mɛ woo ge, ga sun sweemɔ ka dam, ba goo nimkuun sɔmunu wiabu wɔri ba sure nim sɔɔ. ¹⁹ Yen sisi kpaaru, ba goo nimkuun dendi yānu wia ba sure nimɔ ka ben tiin nɔma. ²⁰ Sɔɔ dabira sa n̄ sɔɔ ka kperi wa, ma woo damguu ga m̄, sa n̄ de maa tamaa sa ko yari baani.

²¹ Ye goo kun gāanu di saa tɛɛbun di, yera Pɔlu u yɔra ben suunu sɔɔ u nɛɛ, durɔ bɛɛ, i n̄ daa nɛn gari wura, sà kun daa dɔɔnɛ Keretin di, i n̄ daa kari ka munuse yeni wasi. ²² Adama t̄ɛ, na bɛɛ kanamɔ, i de bɛɛn bwɛra kpuna. Goo sari wi u koo kam ko bɛɛ sɔɔ ma n̄ kun m̄ goo nimkuu tɔna. ²³ Domi gīa wɔkuru Gusunɔ wīgii na s̄aa, wi na s̄amɔ, win gɔrado u na nɛn mi ²⁴ u nɛɛ, nɛ Pɔlu n̄ ku bɛrum ko. Na n̄ kon ko na kun yɔre tem ȳɛron wuswaaɔ. N wee, Gusunɔ u maa man be kpuro yɔllaa kua be ba w̄aa ka nɛ sannu goo sɔɔ. ²⁵ Yen sɔ, durɔ bɛɛ, i bɛɛn wasi kusio. Domi na naanɛ s̄aa ma Gusunɔ u koo ko nge mɛ u man sɔɔwa. ²⁶ Adama goo ga koo k̄sikir̄a tem bureru garun ḡaarɔ.

²⁷ N wee, n̄ kua sɔɔ wɔkura n̄nɛsen wɔkuru ma woo damguu ga sun b̄arikiamɔ nim wɔku w̄allɔ ge ba ra soku Mɛditeranɛ. Wɔku ten suunu sɔɔn saka, goo nimkuun sɔm kowoba tamaa sa tem turuku kuawa. ²⁸ Ma ba sisu wɛɛ gbinisi ba kp̄ɛɛ nim sɔɔ. Ba wa ma nim m̄ɛn dukum mu tura m̄ɛtiri t̄ɛna ka n̄ɔɔba yiru. Ye n̄ tɛ fiiko ba kpam yīira ma ba wa nim m̄ɛn dukum tura m̄ɛtiri yenda n̄ɔɔbu ka ita.

29 Ba nande bu ku raa kpenu kuru kara, yen s̄na ba goo ȳratinu n̄ε s̄arusia gen biruə, ma ba kanamə yam mu fuuku s̄ara. 30 Yera goon s̄əm kowobu gaba ḡru doke bu gb̄enum sara, ma ba goo piibu sarasia nimə n̄ge ba k̄i bu goo ȳratinu ka da gen wuswaaə. 31 Adama P̄lu u tabu kowo t̄n̄wero ka tabu kowobu s̄əwa u n̄εε, ma n̄ kun m̄ə s̄əm kowo beni ba sina s̄εε goo nimkuu s̄ə, i n̄ faaba wasi.

32 Yera tabu kowoba w̄εε bura yi yi goo piibu ge n̄eni ma ba dera ga w̄əri nim s̄ə.

33 Sanam m̄ε ba yam s̄areru mara P̄lu u be kpuro kana bu di. U n̄εε, saa s̄ə w̄əkura n̄n̄en diya i faaba swaa daki, i n̄ maa ḡānu ganu di. 34 Na b̄εε kanamə, i dio b̄εεn faaban s̄. Domi baa b̄εεn wirun seri tia kun borimə.

35 Ye P̄lu u yeni gerua u kpa, u p̄εε sua u Gusunə siara be kpuron wuswaaə u ye mura ma u dim w̄əri. 36 Ma be kpuro ba wasi kusia, ba d̄ianu di ben tii. 37 B̄εε be sa w̄āa goo nimkuu ge s̄ə, b̄εεn geera tura t̄nu goobu ka wata ka w̄əkura n̄əbu ka tia (276). 38 Ye baawure u di u deba, ba alikama sure nim w̄ōku s̄ə, goo nimkuun bunum mu ka kaara.

Goo nimkuu ga k̄əsikira

39 Ye yam s̄ara, ba n̄ tem m̄ε tuba, adama ba daa ḡomburu garu wa te ta yani s̄eri m̄ə, ma ba ḡru doke bu goo nimkuu b̄əriε mi, b̄a n̄ kp̄iā. 40 Yera ba goo ȳratinun w̄εε kusia ba dera nu nim w̄əri, ka sere maa s̄esenun w̄εε yi ba ka yi s̄əri. Ma ba beka seesia w̄ollə goo nimkuu gen wuswaaə kpa woo gu ka goo b̄əriε daa ḡambu ten mi gia. 41 Adama ba tura mi nim kurenu yinnamə ka dam ma ba tem kuru kara. Ma goo nimkuun wuswaa ya tem gira, ba

kpāna bu ge wuka. Sanam mɛya nim kure bakanu maa gen biru swee ka dam, ma ga kəsikira.

⁴² Yera tabu kowobu ba gōru doke bu pirisəm be kpuro go, kpa bu ku raa kēeri bu yakara. ⁴³ Adama tabu kowo tənwero wi, u kī u Pəlu faaba ko, yen sōna u bu yinari. U wooda wē be ba kēeri yē bu ghi bu sure nim sōo bu təbura guruə. ⁴⁴ Kpa be ba tie bu goo nimkuun kpatakunu yə bu ka təbura n̄ kun mɛ gen tiin bəsi. Nge mɛya təm̄bu kpuro ba ka tura guruə ka alafia.

28

Ba wāa Malituə

¹ Sanam mɛ sa tura tem bure ten mi ka alafia sa gia ma teya ba m̄ Malitu. ² Yam min təm̄ba sun n̄nua ka kīru. Gura n̄m̄ə, ma woorā m̄ə. Yen sōna ba d̄ə s̄rua, ba ka sun dam koosia. ³ Ye Pəlu u d̄ā buri m̄ennam̄ə u dokem̄ə d̄ə s̄ə, sanam mɛya waa gəsəra yarima min di yam susurun s̄ə ma ta win n̄mu tēke. ⁴ Yam min təm̄ba waa ye wa Pəlun n̄muə, ma ba gerua ba n̄ɛ, kam kam durə wi, tən gowowa. Baa mɛ u nim wahalan di yara, būu u n̄ koo de u n̄ wāa.

⁵ Adama Pəlu u waa ye kpare d̄ə s̄ə, ya n̄ maa n̄n̄ wahala gaa kue. ⁶ Ba mara bu wa win wasi m̄əsi, n̄ kun mɛ u wəruma suaru s̄ə u ghi. Ye ba n̄n̄ m̄ɛra tii tii n̄ ka tɛ, ba wa gāanu ganu kun n̄n̄ kue, ba n̄ə kəbia ba n̄ɛ, būuwa u s̄ā.

⁷ Yam min bəkuəra durə goon yenu ga wāa, wi u s̄ā tem bure ten sunə, win yīsira Pubilusi. U sun dam koosia, ma u sun n̄nua ka kīru s̄ə ita win yenuə. ⁸ N deema Pibilusin tundo u wasi sundu ka bandubandu barə u kpī. Ma Pəlu u dua win dirə

u kanaru kua u nùn nɔma sɔndi, ma u nùn bekia.
 9 Yen biru tem mɛn barɔbu kpuro ba naamɔ win
 mi, ma u bu bekiamɔ. 10 Ba sun bɛɛɛ kua ka gāa
 dabinu. Sanam mɛ sa goo nimkuu duɔ sa doonɔ, ba
 sun kpuro wɛ yèn bukata sa mɔ.

Pɔlu tura Romuɔ

11 Suru itan biru sa goo nimkuu gagu dua ge ga
 na saa Alesandirin di, ge ga raa yɔ tem bure ten
 mi woorun saa. Goo nimkuu gen yīrera sāa būu
 sikaba. 12 Sa tura wuu gagun mi, ge ba mɔ Sirakusi,
 ma sa sɔɔ ita kua mi. 13 Sa kpam goo wuka min di
 sa da Regioɔ. Yen sisiru woo ga seewa nim wɔku
 gian di ma sɔɔ yiruse sa tura Pusolioɔ. 14 Sa naanɛ
 dokeobu gabu deema mi, ma ba sun kana su ka bu
 sina alusuma bɔɔ teeru. Nge mɛya bɛsɛn sanum
 koosina sa ka tura Romuɔ. 15 Naanɛ dokeo be ba
 wāa mi, ba nua ma sa wee, ma ba sun sennɔ na sere
 Apiyusin yaburɔ. Gaba maa ka sun yinna mi ba mɔ
 sɔbun sɔbia yenu ita. Ye Pɔlu u bu wa u Gusunɔ
 siara, ma win bwɛra kpuna. 16 Sanam mɛ sa Romu
 dua, ba dera Pɔlu u win diru mɔ win baa. Ma tabu
 kowo goo u nùn kɔsu.

Pɔlu waasu kua Romuɔ

17 Sɔɔ itan biru, Pɔlu u wuu gen Yuuban wirugibu
 sokusia. Ye ba menna ba kpa u nɛɛ, bɛɛ nɛn mero
 bisibu, Yuu be ba wāa Yerusalemɔ ba man mwa,
 ma ba man Romugibu nɔmu sɔndia, baa mɛ na
 n bɛsɛn tambu gāanu ganu kue, na n maa bɛsɛn
 sikadoban komaru torari. 18 Romugiba man siri
 ma ba kī bu man kara yèn sɔ ba n taare gaa wa nɛ
 sɔɔ ye ya ka gɔɔ weenɛ. 19 Adama Yuu be, ba n gari
 yi wure, yera na nɛn siribu tem yɛro nɔmu sɔndia,

baa mε na n̄ n̄n t̄mbu gari gεε mani. ²⁰Yenin s̄na na bεε bikia i ka na gis̄ n̄ ka bεε gari ko. Domi ba man ȳni yi dokewa wi Isireliba ba mara u nan s̄.

²¹Ba n̄n̄n s̄ōwa ba nεε, sa n̄ tirenu wa saa Yudean di wun̄n̄n garin s̄, m̄ya maa sa n̄ baaru k̄sa gaa nua saa bεs̄n̄ m̄ero bisibun n̄ōn̄ di be ba na saa mi gian di. ²²Adama bεs̄n̄ tii sa k̄i su n̄ō ye a naan̄e doke, domi sa ȳ ma baama kpurowa ba swaa yen k̄sa gerum̄.

²³Yen s̄na ba t̄ru yi te ba koo na win mi, ma t̄n dabinu na t̄ō te, diru mi u w̄a. U bu gari yi kpuro tubusiabu w̄ri, u bu ban te Gusun̄ u sw̄in̄ gari seeda diiya. U bu Yesun̄ gari s̄ōsim̄ saa M̄owisin wooda ka Gusun̄n̄ s̄m̄ōbun tirenun̄ di. U bu yen keu s̄ōsi saa bururun̄ di sere s̄ō ka kpa. ²⁴Gabu be s̄ō ba gari yi naan̄e doke, adama gabu ba n̄ wure. ²⁵Ba gari yi sikirin̄m̄, ba ka doona. Adama bu sere doona P̄lu u gari tee sosi win gari s̄ō u nεε, geema, Hunde D̄ero u bεn̄n̄n sikadoba s̄ōwa saa Gusun̄n̄n̄ s̄m̄ō Esain̄ n̄ō s̄ōn̄ di, ²⁶u nεε,

“A doo t̄n ben mi, a nεε,
ba ko n̄ n̄ōm̄ ka gem,
adama n̄ n̄ koo bu yeeri.

Ba ko n̄ m̄εrim̄,
adama ba n̄ koo wa.

²⁷Domi t̄n benin̄ ḡru ga n̄ biti m̄.

Ba ben tiin̄ swaa k̄rua.

Ba n̄ni yinwa

kpa bu ku wa ka ben n̄ni,

kpa bu ku n̄ ka ben swaa,

kpa bu ku gia ka ben ḡru,

kpa bu ku raa ka ḡsirama n̄n̄ mi n̄ ka bu b̄kia.”

28 Pəlu u maa nεε, n̄ n mɛn na, i n yē ma Gusunə u dera win faaba ye, ya da tən tukobun mi. Beya ba koo ye swaa daki. [29 Ye Pəlu u yeni gerua u kpa, Yuu be, ba seewa ba sikirinamə gem gem ba ka doonə.]

30 Wɔ̄ girə yiruwə Pəlu u wãa diru garu sɔ̄ te u haya sãa. Be ba n̄n beram da mi kpuro u ka bu faagi kua ka nuku dobu. 31 U ban te Gusunə u swĩn garin waasu m̄ ma u Yinni Yesu Kirisin gari tubusiamə ka toro sin bakaru. Goo sari wi u n̄n yinari.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8